

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :

Szerkesztő :

Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenhetedik évfolyam.

IV. füzet.

1878. Áprilishó.

Előfizetési díj egy évre 8 frt Az Országos Erdészeti-Egyesület azon alapító tagjai, kik legalább 150 frt alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is a 8 frt évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Oly alapító tagok, kik 150 frtnál kevesebbet alapítottak 3 frt kedvezményi árért járathatják.

 Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, Lipótváros, Hold-utca, 9. szám, II. emelet,

A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének.

A gesztesi uradalom erdeinek leírása.

A gróf Eszterházy Mór ur ő excja tulajdonait képező s Fehér- és Komárommegyékben lévő gesztesi uradalomhoz tartozó erdőknek területe 23.750 kat. hold. Ezen birtok valódi tértagsága azonban csak a folyamatban lévő erdőrendezési munkálatok befejezése után lesz meghatározható; a megjelölt területből 17.923 hold 40—50 éves fordában kezelt sarjerdő, 2075 hold 120 éves fordában kezelt szálérdő és 3752 hold erdőtisztás.

Az uradalom sok gondot és költséget fordít ezen tisztások befásítására, minthogy azonban e területeknek mintegy 2000 holdnyi része a terméketlenek sorába esik, az áldozatkészség és az utóbbi években kitűnő szakértelemmel kifejtett ügybuzgóság is, csak a többi 1752 holdra nézve vezethet sikerre.

A szóban lévő erdők, a 6042 holdas császári pagony kivételével, egy összefüggő testet képeznek, s ezen erdőtést

határai délről és délkeletről Csákvár és Boglár községek határaihoz tartozó mezőgazdasági területek; keletről a tatai uradalom erdei, északkeletről és északról Oroszlány, Bokod és Pusztavám községek határaihoz tartozó szántóföldek, északnyugot, nyugot-délnyugotról gróf Lamberg-féle uradalmi erdők.

A császári pagony határai nyugotról a császári községi erdő és a kéthelyi szántóföldek, délről a sárkányi s dobosi mezőgazdasági területek és a moóri erdők; keletről az ordódi szántók, északról az uradalom tulajdonát képező mezőgazdasági területek, valamint a császári községi erdő, s csak északkeleten a Bokod nevezetű uradalmi erdővel függ össze.

Ezen egész erdőtest a Csákváron székelő erdőmester vezetése alatt álló tíz pagonyra van felosztva, u. m.: 1. Csákvár I., 2. Csákvár II., 3. Boglár, 4. Gesztes, 5. Majk, 6. Kőhányás, 7. Mindszent, 8. Nána, 9. Bokod, 10. Császár.

Az ezen pagonyok élén álló 10 erdőszén kívül a jelenleg erdőrendezési munkálatokkal foglalkozó erdőszeti ellenőr áll az erdőmester rendelkezése alatt.

A gesztesi uradalom erdeit már évekkel ezelőtt is — valószínűleg az összetett szakozási módozat elveire alapított — terv szerint kezelték. Minthogy azonban az erdőkezelés élén jelenleg álló erdőmester, hivatalának átvétele alkalmával ellenőrködési vizsgálatoknak nyomát sem találta, és mivel a 17 év alatt mintegy 4—5 ezer öllel több vágatott, mint a régi terv értelmében kellett volna, elkerülhetlenül szükségessé vált ezen erdők rendezését újból eszközölni. A rendkívüli korosztály-különbségek, valamint az eddig alkalmazott nagy terjedelmű és összefüggő vágásterületek miatt legczélszerűbbnek mutatkozott oly rendszert választani, melynek alapján minden egyes pagony az itteni viszonyoknak megfelelő vágásrendekre leendő osztható, és melynek keresztülvitele lehető legkevesebb áldozatot veendő igénybe.

E célnak egyedül a szász szakozási módozat látszott megfelelni, s ennél fogva a folyamatban lévő erdőrendezés ennek szabályai szerint eszközöltetik. A felmérési munkálatokat könnyíti azon körülmény, hogy a régi és nagyon pontos, $1''=1000$ méretű térképek használhatók, és így az új felvételek csupán a szükséges állab-elkülönítésekre és egyes határkiigazításokra szorítkoznak.

A pagonyoknak gazdasági részekre való osztása szintén nem sok időt vesz igénybe, mert sok természetes beosztási vonal: mint patakok, utak, valamint a régi beosztásból származó egyéb beosztási vonalak használhatók és csak is ott, ahol a gazdasági rész térfogata fölülte nagy lenne mert — nagyobb pagonyokban is egy-egy gazdasági rész térfogata csak kivételesen haladja meg a 70 hektárt — történik új beosztás. Valamennyi beosztási vonal egymástól látható számozott oszlopokkal jelöltetik, mi által nem csak a felmérési munkálatok könnyítvők, hanem a vonalak is állandóak maradnak. A hossznyiladékok, melyekkel a vágások mindig párhuzamos irányban vezetendők, 2 méternyi szélességben délről észak felé, a keresztnyiladékok pedig a fiatalosokban 8, az öregebb állaboknál ellenben egyelőre 2 méter szélességben keletről nyugat felé vágatnak, magától értetetik azonban, hogy a vágás idején ezen utóbbiak is 8 méter szélességet nyernek. A sokfelé hasztalanul ágazó utak, a mennyire azt a helyi viszonyok megengedik, ezen vonalakra helyeztetnek át, mely cél a tuskók kiirtását szükségessé teszi.

Minthogy itt az első feladat, ezen kiterjedt erdőtest termőképességéről mielőbb meggyőződést szerezni, és mivel a szász szakozási módozat szerint megállapított üzemtervnel, a fakészlet tekintetbe vétele mellett, a terület szerepel főtényezőként: a tényleges fatömeg becslése, próbaterületek alapján csak is a vágható és közel vágható állabokban, ellenben a fiatalosoknál

az ezen vidékre szóló termési táblák hiányában, a „Cotta“-féle termési táblák nyomán eszközöltetik.

A kiigazított és kiegészített régi térkép alapján minden pagonyra nézve $1''=100^0$ méretű gazdasági térkép egy példányban, és $1''=200^0$ méretű állab-térkép 3 példányban készítettven, a gazdasági térkép az erdőhivatalnál helyeztetik el, az állab-térkép és üzemterv egy-egy példánya szintén az erdőhivatal birtokában marad, de ezen utóbbiak egy-egy példánya az erdésznek és egy-egy példánya az ifju gróf ő méltóságának kézbesítettik, ki az erdőkezelés igazgatásánál, minden alkalommal, épen úgy az erdő iránti szeretetét, mint az erdészeti szakban való képzettségét érvényesíti.

Minden erdész kötelességében áll az évenkénti vágás-területeket, és nemkülönben az ertés eredményét közvetlenül ezen munkálatok befejezése után, erdőrészesletenként kimutatni, mely kimutatások alapján az erdőhivatal teszi meg a szükséges előjegyzéseket.

A gesztesi uradalomhoz tartozó erdőknek mintegy $\frac{2}{3}$ -ad része hegyes és $\frac{1}{3}$ -ad része majd dombos, majd lapályos vidéken fekszik. A hegységek legnagyobb része helyenként laza homokkővel változó mészkőből áll. A mészkő-hegyeken oly gyakran előforduló meredélyekkel itt is gyakran találkozunk. A hegyek mind a négy világrészfelé hajlanak. Az erdők kivétel nélkül feltétlen erdőtalajon állanak. Az egész erdőtest vízhiányban szenved, a vízzel csupán tavasszal meg ősszel ellátott egynehány patak alig érdemel említést.

Az éghajlat annyira szelid, hogy e vidéken nemcsak a gabona különféle nemei, hanem szőlő és más gyümölcs is nagyon jó sikerrel termesztetik.

Uralkodó szelek: a nyugoti, déli és északnyugoti. A szelek nem ritkán orkánokká fajulnak, s ilyenkor az utónövedékben nem jelentéktelen károkat okoznak; még érzékenyebb

károkat idéznek elő a gyakran előforduló késői fagyok, korai fagyok ellenben, valamint hó és zuzmoratörések ritkábban észlelhetők.

Nagyszerű rovarpusztításoktól, mint a lombfaerdőknél, egyáltalában, úgy itt sem kell félni, de a közönséges gyaponcز némely évben oly nagy számmal lép fel, hogy a kocsános tölgynek nem egy példánya esik áldozatul.

Nagyon jelentékeny itt az egerek által okozott kár, miért is az e vidéken legjobb sikert ígérő őszi értések ugyyszólván kivihetlenné, sőt a meg nem fásult csemetét sem kiméli ezen erdőt rongáló állatka. Ugyanis a csemetét makkostól kikaparszván, lerágja. Ezen kártétel főkép 1876-ban volt oly nagy mérvben észlelhető, hogy junius és julius hóban holdakra menő értések lettek ily módon elpusztítva.

Számba veendő ellensége az itteni erdőknek továbbá a vad, és mivel a magas tulajdonosok a vadászat nemes sportjának régi időktől barátjai, a nagy vadállomány megtartására nem csekély gond fordítatván, főkép a szarvas nagy számban fordul elő. Azonban már itt sem maradhat megjegyzés nélkül, hogy a magas tulajdonosok nem kimélnék költséget arra, hogy a fiatalosok a vadaktól lehetőleg megvédessenek.

A talajviszonyok föld- és talajtani szempontból. Leggyakrabban találkozunk mészkővel, melyet északnyugot felé a homokkő vált föl.

A csákvári, boglári, gesztesi, kőhányási és mindszei pagonyok sík és dombos részein a mészkő nem előnyös a tölgyfa tenyésztésére, annál előnyösebb azonban a hegységek bükköseire.

A mészkőzet elmálásából rendszerint sekély, kövecses és a kiszáradásnak nagy mértékben kitett talaj képződik, mely tulajdonságok a fanövekvésre nézve koránt sem kedvezők, s az ily talaj befásítása, főképen ha annak beárnyalására ideje-

korán kellő gond nem fordítottatott, az itteni erdész legnehezebb feladatai közé tartozik. Sokkal termékenyebb a homoktalaj, az e vidéken szinte nem ritkán előfordulni szokott futóhomok kivételével. A homok azonban rendszerint meszes agyagtartalommal bír, s ez oka, hogy a hegyeken a tisztán homoknak látszó talajon a legszebb bükkfaállabokkal találkozunk, de meszes tartalmánál fogva ezen talaj is rendkívül meleg és kiszáradása oly gyakori, hogy az ertések folytonos tatarozást igényelnek.

F a n e m e k. Az uralkodó fanemek a cserfa, bükkfa, gyertyánfa, kocsános és kocsántalan tölgyfa, azonban az utóbb nevezett négy fanem együtt véve alig egy negyedét, a cserfa pedig egyedül legalább háromnegyedét foglalja el az erdőtalajnak, s ez oka, hogy az itteni fatermés a cserhaszonfa csekély értéke miatt, rendszerint tűzifára dolgoztatik fel.

Szórványosan előfordul a kőris, juhar, hárs és nyírfa. Az itteni erdők évi fatermése elég csekély, ugyanis katast. holdanként, és pedig :

a szálerdőüzemnél . . . 0.5—0.6 km.,

a sarjerdőüzemnél . . . 0.4—1.7 km.

Üzem módok, fordák és az erdőtenyésztési állapot. Ezen erdőknél a szálerdőüzem 120 éves, és a sarjerdőüzem 40—50 éves fordával van alkalmazásban.

A szálerdő vágásainak felujtása természetes uton történik, ott azonban, hol ezen ut sikerre nem vezet, az ültetésekre nagy gond fordítottatik.

Minthogy a sarjerdő tulnyomó részét a cserfa foglalja el, rövid idő óta a cserhántó-üzem is alkalmazásban van.

Itt nem hagyhatom említés nélkül, miszerint az erdők gazdasági kezelését vezető Holfeld erdőmester ur, kitől jelen közlemény adatait is nyertem, azt tapasztalta, hogy azon általában elfogadott rendszabály, melyszerint a sarjerdő nem fűrész-

szel, hanem csak fejszével lenne vágandó, e vidékre nézve nem áll, mert a fűrészszel levágott tuskók sarjadzási képessége nagyobbban bizonyult. Meglehet azonban, hogy ez, a fejszével való rossz bánásmódnak eredménye.

Az uradalom részéről e tekintetben nagyobb mérvű kísérletek történtek, melyeknek eredményét Holfeld erdőmester ur szivességéből más alkalommal közlendem.

A fiatalosokon meglátszik, hogy az erdőtenyésztésre csak az újabb időben fordítottak, az itteni belterjes erdőgazdaságnak megfelelő gond.

Előbb a természet rovására sok mulasztás történt, a mi a vadállomány rendkívüli nagysága mellett, épen nem menthető. Vetény-kertek, faiskolák egészen hiányzanak; de jelenleg mindazon pagonyokban, hol a vágásokat mesterséges uton kell feljuttatni, megfelelő veténykertekkel találkozunk, melyekben a kocsános és kocsántalan tölgy, kőris, juhar, továbbá erdei és fekete fenyő tenyészik.

Az előbb megnevezett lombfa-csemeték a régibb ertések tatározására, az erdei-fenyő-csemeték lombfa csemetékkel elegyítve, a homoktalajú tisztások és a fekete-fenyő-csemeték mészköves talajú dombok befásítására használtatnak.

A befásítandó területeket czélszerű sodronykerítések védelmezik a vadak falánkságától. Az ültetés a termékenyebb talajon mezőgazdasági köztes használat útján meglepő sikerrel gyakoroltatik, ugyanis az egy éves tölgy-csemeték egy év alatt 30—35 cm., a 3 évesek pedig 1—1.3 méter magasságra nyulnak.

A tölgymakk 0.6—0.8 méternyi távolságban, egymástól 1.5 méterre fekvő sorokban, kapa után ültetetik; az 1.5 méternyi közökbe 2 sor tengeri ültetve, ennek megkapáltatása alkalmával a tölgy-csemeték is gondosan körülkapáltatnak és azok közeléből minden gaz eltávolítottatik, s épen ezen eljárásnak tulajdonítható a fönnebb említett rendkívüli növekvés.

Az ócska-távirda sodronyokból, szakmányban készült kerítés — beleértve nemcsak a sodrony vételárát (mázsánként 5 frt 50 kr), hanem a felhasznált fa értékét is — méterenként 18—20 krba kerül.

Fatermés. Ezen uradalmi erdőkben 17 év alatt évenként átlagosan 14.000 sz. öl fa termeltetett, mely hozam ezen erdők termőképességét jóval meghaladja, és a jelenlegi korosztályi viszonyok határozottan mutatják az erdőgazdaság körültekintő vezetőjének, hogy a fatermelés ezentúl szűkebb határok közé lesz szorítandó. Ugyanis az évi fatermés 10.000 sz. ölnél alig tehető többre, s ennél fogva a mostani gazdálkodás vezetőjének feladata leendő, a túltermelés következményeinek elhárításáról gondoskodni.

A faválasztékok aránya következő: Épület- és műszerfa 60/0; hasábfá 160/0; selejtes 230/0; dorongfa 350/0; ág- és rőzsfa 200/0.

Az épület- és műszerfa csekély 0/0-a onnan ered, hogy tölgy- és kőrisfa kevés mértékben fordul elő.

Mellékhaszonvételek. A csupán gubacs- és fütermésre szorítókozó erdei mellékhaszonvételekből befolyó jövedelem alig érdemel említést, mert a kocsános tölgyek száma nagyon csekély, és gubacstermő évek ritkán fordulnak elő, a fütermést pedig a vadak fogyasztják el.

Fakelendőségi viszonyok. Nem lehet eléggé csodálni, hogy az évi fatermés az itteni közlekedési utak szomorú állapota és a vasut távolsága daczára, egészben értékesítettik, a mi csakis az illető közegek gondos eljárásának tulajdonítható. A fapiactól távol és fában bővelkedő vidéken fekvő mindszei, nánai és bokodi pagonyok fatermésének értékesítése céljából az uradalom megbízottja ideje korán lép fakereskedőkkel érintkezésbe, kik a fát tengelyen a moóri vasuti állomáshoz és onnan vasuton tovább szállítják. Magától értetik,

hogy az ily módon való értékesítés, csak jelentékeny árendés mellett eszközölhető. A többi pagonyok fatermése ellenben részletes eladás útján értékesítettik.

Könnyen megesik azonban, főkép ha egymásután több enyhe tél következik, hogy a részletes eladásra visszatartott tűzifának nagy része értékesítetlenül marad, mert ezen eladás sikere csakis a helyi fogyasztás mérvétől függ.

A fa feldolgozva a választékok szerint elkülönítve, és pedig a nagy vevők részére a vágásban, holott részletes eladás alkalmával a rakhelyeken szolgáltatik ki.

A tövön való faeladás nincs gyakorlatban.

A részletes eladást az illető erdész önállóan eszközli, mert az előbbi eljárás, melyszerint a vételár a kasznárságnál volt befizetendő, a gyakorlatban fölötte nehézkesnek és az eladás sikerére nézve hátrányosnak bizonyult.

A közlekedési eszközök tekintetében nagyon mostohán van ezen erdőbirtok ellátva, mert nemcsak minden tutajozható vagy usztatható folyótól vagy pataktól, továbbá vasutttól és országutttól távol esik, hanem a rendelkezésére álló egynehány községi ut majdnem minden tavasszal és ősszel, ugyszólván járhatlan.

Az uradalom és az illető községek közös költségén való utépitésről, vagy az utak jókarban tartásáról szó sem lehet, holott az erdő terhére e czélból történt jelentékeny költségek mellett készült utakat, a községek nagyobb mértékben használják, mint az uradalom.

Nem lehet ugyan kétségbe vonni, hogy az ezen erdők közvetlen közelében építendő vasuthálózat a fakelendőségi viszonyokat tetemesen javítaná, de a legnagyobb részben tűzifa-termelésre szorítkozó erdőgazdaság mindég bizonytalan jövőnek néz elébe, főkép, ha a kőszén használata még szélesebb körökben leend elterjedve; mit az uradalmi erdőgazdaság jelen-

legi vezetője belátván, feladatául tűzte ki az állabokat — a mennyire a termőhely megengedi — olyanokra változtatni, hogy azokból minél több és minél értékesebb épület és műszerfa legyen nyerhető.

Végül megemlítem még, hogy az erdőszolgálatom 1870-ben lett megváltva.

Szabó Adolf,

m. kir. erdőbecslő felügyelő.

Az évi fatermés kiszámítása az átlagnövedék segélyével és az erdőkataszter.

Irta : Illés Nándor.

Mennyire vág életébe az erdőgazdaságnak az adó, s mennyire árthat aránytalan kivetése : vitatni fölösleges. Érti azt minden erdőbirtokos, érti annak képviselője az erdész; s a szakember tudja egyszersmind azt is, hogy a kataszter által megállapítandó évi fatermés, faárak és az azokból kiszámított tisztajövedelemmel szemben nem szabad közönyös állást foglalni el; de nincs joga a merő gáncsnak sem, hanem csak alapos okokkal támadható meg, vagy hagyható helyben.

Fájdalom, eddig a sajtó útján nem foglalkoztunk e kérdéssel, és részünkről óhajtottuk volna, hogy avatottabb kezek, talán valamelyik kataszteri becselő indította volna meg a tárgyalást; mert az érdemlegesebben vezethette volna be azt, szólhatott volna hozzá. De miután ez nem történt meg,*) s félni lehet, hogy mire elérkezett a reklamációk ideje, szakársaink egy része még nem lesz tisztában teendői fölött, megkísértjük tehát szellőztetni e kérdést, illetőleg annak egy részét, azon reményben, hogy azzal egyrészt szaktársaink némelyeinek

*) Az erdőkataszter ügyét tárgyalta az Országos Erdészeti-Egyesület, I. „Erdészeti Lapok“ 1877-ik évfolyam II. füzet 102 lap. Szerk.

szolgálatot teszünk, másrészt pedig, hogy más, szakavatottabb egyének felszólamlását okozni fogjuk.

Az 1875. évi VII., a földadót szabályozó országgyűlési törvényczikk 8-ik §-a szerint a föld tiszta jövedelmének vétetik a közönséges gazdálkodás mellett tartósan nyerhető középtermésnek értéke; a mi erdészeti szempontból nem egyéb, az erdőnek pénzértékben kifejezett átlagos növedékénél.

Az évi fatermés (hozam, Ertrag, Etat) kiszámításának módjai között az átlagos növedék szerinti a legegyszerűbb és legrövidebb; alkalmaztatik még akkor is, habár csak ellenőrzésképen, mikor más pontosabb, de körülményesebb módszer szerint történik a számítás.

Az átlagos növedék azon fatömeg, a mely valamely területen évről-évre átlagosan számítva létre jő, a mennyivel az erdő átlagosan évente gyarapodik, s a melyet ha levágunk, az erdő állományát (tőkéjét) nem kevesbitettük, mert a jövő év azt újra megtermi. Az erdő a tőke, a mely ezen kamatot évente megtermi, és nem egyéb, mint az erdő jelenlegi vagy vágáskori fatömege holdanként osztva a korral. A jelenlegi fatömeget vesszük: midőn valamely erdő, állab (erdőrész) vagy fa mai napi átlagnövedékét akarjuk tudni, pl. a termőhelyi jóság szerint való osztályozás végett; a vágás korát pedig: ha akarjuk tudni, bizonyos fölvett forda mellett mennyit terem átlagosan az erdő.

Ha pl. valamely tölgyes egy kat. holdon 99 tömörkőbméter fát tartalmaz, a kor pedig 70 év, akkor az átlagnövedék (dz.*) 1·4, v. i. hold és évenként átlagosan 1·4 tömméter

*) Véleményem szerint czélszerű lenne megállapodni abban, hogy erdészeti képleteinkben tartsuk meg szakunk nagy mesterei, a németek által elfogadott kifejezéseket; mert így minden munkában előforduló képletet, legyen az magyar vagy német nyelven írva, prima-vista olvashatnánk. Minden tudomány törekszik ily egységes jelekre.

fa termett az erdőn. Tegyük föl, hogy ezen próba az egész erdőnek átlagául tekinthető, és az 684 kat. hold területű, akkor az évi fatermés 957·6 tömméter, v. i. ha ennyit vágunk le évente, csak azt vágjuk, a mennyi évente terem, s tehát az erdő mindig megmarad, s évről-évre ugyanannyit fog adni.

Ezen eset azonban, hogy t. i. egy próbából az egész erdőre lehessen következtetni, igen ritkán fordul elő, sőt a legtöbb esetben számos próbára lesz szükség; mert gyakoriak a különbségek a termőhelyi és állabjóságban, vagyis különböző a föld minősége, illetőleg jósága, és különböző az erdő zár-lata, illetőleg sűrűsége, tömötsége. Az erdőt tehát osztályozni kell ezen minőségek szerint, s minden osztályból venni próbát. Például az erdő területe lenne 1329 hold, és ebből

I. termőhelyi osztály jól záródott 534 hold 2·83 dz-el,

I.	"	"	0·6 záratu	215	"	1·69	"
II.	"	"	0·8	"	320	"	1·77
III.	"	"	0·5	"	260	"	0·79

összesen . 1329 hold.

$$\begin{array}{rcl}
 \text{Ez esetben } 534 \times 2\cdot83 & = & 1511\cdot2 \\
 215 \times 1\cdot69 & = & 363\cdot4 \\
 320 \times 1\cdot77 & = & 566\cdot4 \\
 260 \times 0\cdot79 & = & 205\cdot4
 \end{array}
 \left. \vphantom{\begin{array}{rcl} 534 \times 2\cdot83 \\ 215 \times 1\cdot69 \\ 320 \times 1\cdot77 \\ 260 \times 0\cdot79 \end{array}} \right\} \begin{array}{l} \text{tömméter az ösz-} \\ \text{szes növedék ezen} \\ \text{területen} \end{array}$$

Az évi összes fatermés 2646·4

Az évi holdankénti fatermés 1·99 tömmét. (átlag véve.)

Erdőrendezés alkalmával a próbákat nem szükség minden korosztályban külön-külön venni, hanem csak a vágható kort elért vagy túlhaladott állabokban; fiatalabbakban pedig csak akkor, ha azok a megállapított vágásrendnél fogva korábban fognak esni fejsze alá, minthogy a vágáskort elérhetnék. Mert az idősebb állabok a legtöbb esetben mintájául szolgálhatnak a fiatalabbaknak, s az adatok hiányos zárlat s csekélyebb jóság szerint mérsékelhetők.

A kor, melylyel a próbák után nyert fatömegek osztandók, ez esetben mindig a vágáskor vagyis a forda, vágásforgás, turnus. És épen ebben rejlik ezen számítási mód előnye, mert a korosabb állabok nagyobb fatömege kisebb korral osztva aránylag nagyobb, a fiatalabbaké pedig nagyobb korral osztva kisebb átlagnövedéket fog adni: tehát a korosabb fából több, a fiatalabból pedig kevesebb esik egy évre vágás alá, s ennél fogva az erdészeti eszményéhez, a szabályos állapothoz közeledünk; a korosztályok elosztása jövőre jobb lesz.

Ha a múlt évek vágásterményeit terület és mennyiség szerint több évről ismerjük, akkor azoknak terület és mennyiségi átlaga adja a holdankénti fatömeget és az, osztva a vágáskorral, az átlagnövedéket választékok szerint, t. i.: mennyi abból az épület-, hasáb-, dorong- és rőzsfa. Az ily adatok, ha pontosak, igen használhatók; mert valószínű, hogy a többi erdőrészek is hasonló fatömeget fognak adni. Ellenkező esetben azonban talajjóság és az erdő zárlatának mérve szerint az adatok mérsékelhetők.

Habár az erdő évi fatermésének kiszámítása a tárgyalt módon a legegyszerűbb és legrövidebb is, a kataszter mégis még egyszerűbb és rövidebb eljárást volt kénytelen elfogadni, a mely ugyan majdnem azonos ezzel, de az általános eljárást tekintve, különbözik. Mindenekelőtt u. i. termőhelyi osztályok állapítottak meg, (V., melyhez még utólag egy adatott) melyeknek jellege az év- és holdankénti átlagos fatermés; mert tény az, hogy jobb termőhelyen (talaj, fekvés, klíma stb.) több fa terem év és holdanként, mint a rosszabbon. A becselő már most kipuhatolja, kerületében ezen osztályok közül melyek fordulnak elő, s hogy eljárását ellenőrizni lehessen, minden osztályból mintateret jelöl ki, és ezekhez mérve, a minden erdőben talált átlagnövedék szerint, sorozza be azokat az osztályokba. Természetes, hogy a besorozandó erdőnek nem legjobb

részét kell alapul vennie, vagyis az átlagnövedéket nem a legjobb átlag próbája után meghatározni, hanem lehetőleg olyanból, a mely az egész erdőterület állab- és termőhelyi jószágainak átlagát képezi. Ebben a tekintetben a becselő felületes eljárása leginkább okozhat kárt az erdőbirtokosoknak, s azért igen czélszerű, ha magunk keressük ki az ily próbahelyet, s igyekezünk őt erdőjárása alkalmával meggyőzni, hogy erdők minőségének ez képezi mintáját. Ha magunk puhatoltuk ki erdők fatermését ily módon, s a becselő azt tekintetbe venni nem akarta, ezen az alapon reklamáció alkalmával számíthatunk sikerre. Mig ellenben pusztá tagadás és gáncoskodás túlterhelhetéstől meg nem ment. *)

De az évi átlagos fatermésnek összege nem értékesíthető mindig, pl. néhol kévékbe kötik a rőzsét s úgy adják el, másutt még a dorongfának sincsen kelete; sőt bár erdők adna ezerekre menő tömméter fatermést, de a kelendőségi viszonyok oly rosza, hogy sem a jelenben, de még a jövőben sem vág-hatunk annyit, hanem erdők egy része elvénhed. Ki kell tehát mutatnunk, mennyi az, a mi tényleg értékesíthető; sőt ha az egész fatermés az, mennyi abból az értékesíthető épület-, hasáb-, dorong- sat. fa. Mert lehet az erdőnek oly szép növése, hogy abból pl. 40⁰/₀ épületfát lehetne kiszedni; de mi haszna, ha nincs, a ki megvegye. Ily állapotban hazánknak számos tölgyese van. **)

Végre a faárak; ezek bevallásánál sok hiba történhet. Kis eladásoknál faáraink (taxa) ilyen, vagy amolyanok voltak a törvényszabta 20 év alatt; de kérdés, úgy adtunk-e el

*) Ugy hisszük, hogy t. szaktársaink ez iránt teljesen meg lesznek nyugtatva a pénzügyministeriumnak e tárgyban kiadott 1877. évi 61.112. sz. körrendelete által, melyet lapunk mult füzetében egész terjedelmében közöltünk. Szerk.

**) A nem értékesíthető fatermésnek a számításból való kihagyása iránt a kat. erdőbecslési utasítás C) része, 3. fejezete, e) pontjának 5-ik kikezdése rendelkezik. L. „Erdészeti Lapok“ 1876-ik évfolyam VIII. füzet 438 lap. Szerk.

minden fát? Nem voltunk-e kénytelenek gyakran alku útján engedni az árból. Tudnánk eseteket fölhozni, hol a tölgy épületfa ára köblábanként 30 krt is meghaladott a taxa szerint, s mégis ezerekre menő köblábak adattak el 12—20 krjával. *)

Ha már most mind ez említettek tekintetbevételével azt találtuk volna, hogy erdőnknek, melyet 60 éves fordában kezelünk, s a mely tölgyes lévén, főkép sarjakról ujul föl, átlagos évi növedéke 2·4 tömméter holdanként, akkor az a kataszteri I. osztályba tartozik. Tegyük föl, hogy tapasztalás szerint az évi fatermésből értékesíthető :

épületfa	7 ⁰ / ₀	tömméterenként	70	kr	al,
hasábfa	77 ⁰ / ₀	"	50	"	"
dorongfa	10 ⁰ / ₀	"	30	"	"
rőzse	6 ⁰ / ₀	"	15	"	"

Ez esetben

2·4-ből	7 ⁰ / ₀	épületfa	0·17	tömméter	70	krjával	—	frt	11·9	kr,
	77 ⁰ / ₀	hasábfa	1·85	"	50	"	—	"	92·5	"
	10 ⁰ / ₀	dorongfa	0·24	"	30	"	—	"	07·2	"
	6 ⁰ / ₀	rőzse	0·14	"	15	"	—	"	00·9	"
összesen . 2·40 tömméter									1	frt 12·5 "

A mellékhaszonvételek lettek volna :

legelő holdanként	—	frt 18·5	kr.
makkolás holdanként	—	" 2·6	"
gubacs "	—	" 1·4	"
bevétel összesen .		1	frt 35·0

*) A kat. erdőbecslők a tisztajövedelmek számításánál, a járásbeli birtokosok által kiszolgáltatott faárakból számított átlagárakat használják; ha a kiszolgáltatott áradatak nem helyesek, akkor a tisztajövedelem is alig lehet helyes; ilyen tévedésekért csak az adatokat nyújtó birtokos vádolható, ha azokat helyesíteni ideje korán elmulasztja, a reklamáció erre többé alkalmat nem nyújt, mert az 1875. VIII. t.-cz. 46. §-a ezt kizárja; tehát ha ilyesmi valahol észlel-tetnék, ezt csak az illető kat. igazgatóság útján már most és haladéék nélkül kell helyesíteni.

A kiadások lettek volna :

személyzet fizetése holdanként 60 kr,

ertvényezési költségek „ 15 „ — frt 75 „

Az erdő tisztajövedelme tehát holdanként . — frt 60 kr.

Valószínű, hogy számításaink nagyobb tisztajövedelmet fognak eredményezni, mert a törvény a multakból rendelte következtetni a jövőre, pedig : faáraink a multakhoz képest erős esést mutatnak; ertvényezési költségeink a jobb erők alkalmazása mellett tetemesen nagyobbodnak; a legelő erdeinkből az intenzívebb erdőgazdaság mellett mindinkább kiszorul; a makk- és gubacstermés a vén tölgyesek letarolása következtében kevesbedik; a vékony tölgyépületfát a fenyőfa leszorította a piacról, a vastag pedig kipusztult; a tűzifának nagy a konkurencziája. Mit tegyünk e fatalitásokkal szemben? Ez a kérdés. Még talán nincs késő. Tanácskozzunk.

Az országgyűlés elé terjesztett erdőtörvényjavaslat indokolása.

Hazánkban az erdőségek kerekszámban 12.000,000 holdat foglalnak el, tehát az országos terület egy negyedrésznél többet.

E terület és a rajta létező nagy famennyiség igen jelentékeny tőkeértéket képvisel. Ily érték már nemzetgazdasági fontosságánál fogva is teljesen megérdemli a törvényhozási munkásság figyelmét.

Elődeink az erdő fontosságát mindig felismerték s annak fenntartására elegendő súlyt fektettek.

Az 1790—1791., 1807., 1836. és az 1840-iki törvények e tekintetben teljes tanuságot tesznek arról, hogy az akkori kor, a maga és a jövő nemzedék érdekeit felfogva, az erdőtulajdont megóvni s az erdőpusztítást meggátolni igyekezett.

Az idézett törvények egynémelyikének főelvei teljesen a jelenkor fogalmainak színvonalán állanak és e mellett, nevezetesen az erdővédelemre vonatkozó intézkedések igen sokoldalúak is; hogy azonban e törvények a mai idő igényeit kielégíteni többé már nem képesek, igen természetes következménye azon lényeges változásnak, mely az 1848. előtti birtok és egyéb általános viszonyokban beállott.

1848. előtt erdősegeink sokkal csekélyebb számú birtokos tulajdonát képezték, mint jelenleg s ezek általában véve különben is jólétnek örvendvén, vagyonuk e részére a jövedelmezés szempontjából rendszerint nem nagy súlyt fektettek; de az akkori közlekedési és gazdasági viszonyok közt alig is fektethettek.

Az akkori birtokosok, tehát kivált ott, hol vagy bánya-művelés vagy más helyi ipar nem létezett, az erdősegeket gyakran első sorban, mint a vadászat élvezésére szolgáló tért kedvelték s az erdő tulságos vagy okszerűtlen használata, vagy nagyobb mérvű pusztítása, akkor kivételes ritkaságnak volt tekinthető.

Az 1848-iki átalakulás azonban, azon befolyásnál fogva, melyet gazdasági életünk minen ágára gyakorolt, az erdőkre nézve is lényeges változást okozott.

Az ország birtokos osztálya elvesztvén a jobbágyokat — ezekkel elvesztette munkaerejét s jövedelmét s az akkor okozta veszteségek és a szokatlan adó oly nyomasztó súlylyal nehezettek az erdőbirtokos vállaira, hogy ezt az önfentartás ösztöne is kényszeríté, az erdők jövedelmezőbb használatára gondolni.

Miután pedig a fentemlitett minőségű, majdnem tisztán vadászszemélyzetet rögtön szakértő erdőgazdákkal felváltani nem lehetett, sőt erre még sokkal később is csak igen kevesen gondoltak, igen természetes, hogy az erdők használata

számos esetben nem annyira rossz akaratból, mint a kezelők járatlansága folytán, valóságos pusztitássá fajult.

Később és nevezetesen a legujabb időszakban, a rohamosan fejlődött közlekedés, az egymásután keletkezett iparvállalatok, tehát a belfogyasztás nagymérvű fokozódása és a külföldre való kivitel könnyebb lehetősége idézték elő azt, hogy azon nagyszerű kincs, mely erdőségeinkben őseinkről reánk maradt, nem mindenütt az okszerű kezelés elvei szerint értékesítettett, sőt számos helyen és vidéken, a közérdek nagy kárára, könnyelműen pusztított.

Hozzájárult mindezekhez még, hogy az erdőbirtok igen tetemes része a szolgálmányok megváltása folytán kisebb-nagyobb terjedelmű, de igen nagy számú részletben a községek tulajdonába került, s ezzel oly kezekbe, melyek, fájdalom, az erdőt mint olyant megbecsülni nem tudják s a melyeknek fővágya az erdőt legelővé tarolni.

Ezen és hasonló okoknál fogva lett erdőgazdaságunk állapota már-már megdőböntő s ezekért vált égető szükséggé, hogy törvényhozási uton szabályoztassék az erdőhasználat oly formán, hogy egyrészt az erdőtulajdon szabad élvezetének joga megóvassék, de hogy másrészt megóvassanak azon magasabb nemzetgazdasági és állami érdekek is, melyek az erdőgazdasággal szoros összefüggésben állnak.

S e feladat kiegészítő része még az, hogy az erdőtulajdon — a tulajdon szentségéről e részben nem egészen tiszta fogalmakkal bírók károsításai és a termények elidegenítése ellenében — a mi évek óta s majdnem ijesztő módon növekedő mérvben büntetlenül foly, sikeresen megvédessék, s hogy továbbá oly jogok gyakorlása, mint például a fa-termékek vizen való szállításának kérdése az általános közgazdasági s az országos igényeknek, az újabb birtokviszonyoknak s az

erdőbirtokosok jogos és méltányos kívánalmainak megfelelő módon szabályoztassék.

A fentebbiekben körvonaloztatván, az erdőtörvényjavaslat célja kitűnik azokból, hogy az erdőtörvény feladata megakadályozni első sorban a közgazdasátilag káros oly erdőpusztítást, hol a talaj okszerűen csakis erdőként használható, feladata továbbá a törvénynek az okszerű erdőgazdaság egyesek által le nem győzhető akadályainak elhárítása, és ezzel kapcsolatban az erdőtulajdon sérthetlenségének biztosítása.

Az alapul felvett nevezetesebb és elvi jelentőségű intézkedések indoklására szolgáljanak következők:

Megjegyezzetük mindenekelőtt, hogy a törvényjavaslat szerkezeti beosztását illetőleg célszerűnek láttam az újabb codificationál általánosan szokásba vett azon rendszert követni, mely szerint minden czimnél előrebocsátatván az „általános határozatok,” melyek ugyanis a további fejezetek megszorításain belül mindenkire egyaránt kötelezők — a különben egy jogi fogalom alá tartozó, bár a többnemű és eltérő természetű tárgyaknál külön kihatású rendelkezések lehetőleg egy czim és egy fejezet alatt együttesen foglaljanak helyet.

Ezen beosztás a kevésbé tájékozott előtt nehezíti ugyan némileg a törvény gyors áttekintését — a mennyiben gyakorlati felfogás szerint különös természetű tárgyakra vonatkozólag, milyen például az erdőégés, fausztatás stb. több fejezet alatt foglaltatnak rendelkezések, másrésről azonban tisztábban tűnteti elő az egyes szabványoknak alapul vetett fogalmát s könnyítvén az összehasonlítást, egyszersmind jelzi azon indokot is, mely az illető szabvány megállapításánál mérvadó volt.

A bemutatott törvényjavaslat hat főczimre oszlik.

Az 1-ső czimben az erdők fentartására vonatkozó intézkedések állapittatnak meg.

Ezen intézkedéseknél azon alapelvből indultam ki, hogy az erdőgazdaság észszerűen megengedhető legnagyobb szabadsága mellett:

- a) a talaj termőképessége ne veszélyeztessék és
- b) mások kétségtelen jogai és érdekei ne csorbittassanak.

Az I. czim 1. fejezet (1—16. §.) tehát oly általános határozatokat tartalmaz, melyeknek magát alávetni minden erdőbirtokos kivétel nélkül köteles, és a melyek szerint olyan talajon, mely ha róla az erdő letaroltatnék, termőképességét a legtöbb esetben helyrepótolhatlanul és véglegesen elvesztené, vagy a hol letarolás folytán mások birtoka, sőt a közjólét is veszélyeztetnék: az erdőgazdaság a legszigorubb ellenőrzésnek van alávetve; miglen oly talajra nézve, mely, ha róla az erdő letaroltatik, vagy más mívelési ág útján való tartamos használatra alkalmas vagy könnyen ismét beerdősíthető, és a melyre nézve a fentebbi veszélyek csak az újraerdősítés teljes — vagy bizonyos időn túl halasztott elmulasztása esetében állhatnának be: a gazdaság csak a megfelelő idő alatti újraerdősítés kötelezettsége által van megszorítva.

Ezen határozatok önmagukban lelik indokolásukat.

Világszerte felmutatható példák bizonyítják, hogy sok helyütt a talaj termő-képességét fenntartani s a nemzetek e törzsvagyonát a végenyészet ellen megóvni egyedül az erdő képes. — Mindenütt, a hol csak a meredek hegyeket borított erdőségeket könnyelműen elpusztították, ugyanazon szomorú következmények állottak be; a források elapadtak, hegyomlások, kő- és hógörgetegek veszélyeztetik a közlekedést és az emberek hajlékait; vagy rohamos hegyi patakok mosnak még a sziklákba is mély árkokat s lezuhannak az alatt elterülő — előbb virágzó vidék s helységekre, s betemetik örökre az emberi munkásság s szorgalom műveit; — vagy a tutajozás és a hajózás legnagyobb hátrányára, hol agyagiszappal töltik

meg a folyó medreit, vagy megindul a kőgörgeteg és utat nyer a szélvészek romboló hatalma, mely többé meg nem törik az ős erdők sudarain; vagy a futó-homokot ragadja fel a szél, hogy mértföldekre terméketlenné tegye a talajt.

A hol az előbb jelzett természeti károsítások ellen védő eszközül szolgáló erdők helytelen kezelése vagy kiirtása folytán a természet elemeinek féktelen rombolásaitól félni lehet s félni van elég ok, ott az államnak kötelessége magasabb érdekek szempontjából közbelépni, s az erdőtulajdon korlátlan élvezhetését megszorítani.

Általában irányadóul szolgált azon elv, hogy mindazon erdőterület, melynek talaja más gazdasági művelésre nem alkalmas, melynek kiirtása folytán tehát a közgazdasátra veszteség háramolnék, *erdőnek feltétlenül fentartassék.*

Ily területeknek irtása ennek folytán megtiltatott, s oly esetekben, ha ez a törvény ellenére még is megtörtént, érzékeny pénzbüntetések kiszabása mellett az új beerdősítés elrendeltetett. Ugyane szempontból a feltétlenül erdőnek fentartandó, illetőleg a legokszerűbben és állandóan biztos jövedelmet csak erdőgazdasági kezeléssel szolgáltató területeken eszközölt tarvágot esetében a törvény szinte elrendeli az újra beerdősítést és rendelkezésének szigorú pénzbüntetések kiszabása által ad nyomatékot.

A magánerdők kezelésében való bővebb beavatkozást — illetőleg a birtokosok szabad intézkedhetésének megszorítását célzó más határozatok felvételét, mint a milyenek a törvényjavaslat szövegében foglaltatnak — mellőzendőnek véltem, miután ezt sem az országos közérdek nem kívánja, sem az elfogadott erdészeti jogelvek nem engedik, s mert a közérdek igényeit eléggé biztosítva látom az által, hogy az állandóan csak erdőgazdaságra alkalmas földterületeken, illetőleg a feltétlen erdőtalajon, ha arról a fa eltávolított vagy kiirtatott, az illető birtokos által 6 év alatt (5. §.) ismét új erdő nevelendő.

Ezen pontnál — a tisztelet képviselőház közelebbi tájékoztatása érdekében — czélszerűnek vélem felemlíteni, miszerint az általam a jelen törvényjavaslat végleges szövegének megállapítása czéljából az érdekelt ministeriumok, továbbá az országos erdészeti és az orsz. gazdasági egyeslet képviselőiből egybehívott szakértekezlet tárgyalásai alkalmával — ezen értekezlet két tagja Ribáry József ministeri tanácsos és Kenessey Kálmán osztálytanácsos urak, a hozandó erdőtörvény ily értelmű rendelkezésében nem találhatván megnyugvást, oly irányu *különvéleményt* adtak be, melynek értelmében *a magán erdők tulajdonosait is irtás tekintetében a törvény bizonyos megszorító határozmányai alá vetni javasolják* és pedig azon indokból, hogy az országszerte divó, máris aggályos mérvben észlelhető erdőpusztításnak ez uton is gát vettessék. Nem nyugtattatván meg illetők a törvény azon rendelkezése által, mely a feltétlen talajon álló erdők tulajdonosait azok letarolása esetében újra erdősítésre kötelezi, miután meggyőződésük szerint a törvény ezen intézkedése legtöbb esetben csakis holt betű maradna, sok esetben pedig a felujítás részint az érdekelt erdőbirtokos szorult vagyoni állása, részint pedig, különösen sziklás és napnak fekvő hegyoldalakon, égalji viszonyainknál fogva, eredményre nem fogna vezetni.

Hangsúlyozzák továbbá különvéleményük mellett, hogy statisztikai kimutatások szerint földbirtokosok kezén egészben 5.800.000 kat. hold erdőség van, mely területnek, ha csak fele része vétetik is fel oly magánszemélyek birtokában levőnek, kiknek erdőkezelése jelen törvényjavaslat által nem ellenőriztetik, ez még mindig oly értékű vagyont képvisel, melynek jelentőségére a törvényhozás figyelmét különösen is felhívni teljesen indokoltnak látszik.

Az első fejezetben — az erdők fentartására vonatkozó általános határozatokon kívül még egy szabvány (16. §.)

vétetett fel, melynek különös megemlítését e helyütt szükségesnek tartom. Ezen szabvány szerint ugyanis a községekhez közigazgatásilag csatolt rendszeresen kezelt erdőtestek után fizetendő községi adó alapjául, az egyenes állami adóknak csupán fele része veendő.

A szóban forgó szakasz felvételével méltányos analógiát kívántam felállítani az 1876. évi V. törvényczikk által hasonló kedvezményben részesített pusztá- vagy havasi birtokok között egyfelől, másfelől pedig az ugyanazon szempont alá eső s rendszerint más gazdasági ágakéhoz viszonyítva, csekély évi tiszta jövedelmet hozó erdőbirtokok között; s egyszersmind az erdőbirtokosoknak némi egyensúlyozását szolgáltatni azon nagyobb kiadásokkal járó terheknek, melyek a jelen törvény határozmányai folytán erdeik rendszeres kezelése által okoztatnak.

Az első czim második fejezete különös határozatokat tartalmaz, (17—24. §.) melyeknek célja, az ott megjelölt külön rendeltetésű és ennélfogva külön természetű erdőbirtokokra nézve, az erdei tőkevagyon egyik részének ingó minőségénél fogva, a gazdaság szabadságát oly mértékben korlátozni, a minőben ez a fennálló birtokjogi viszonyoknál fogva elkerülhetlenül szükséges.

E fejezet intézkedései ugyanis az állam, a törvényhatóságok, a községek, az egyházi személyek, továbbá az alapítványok, a hitbizományok és közbirtokosságok kezében lévő erdőkre vonatkoznak.

Ez intézkedések a következőkben körülírt elvre vannak fektetve:

a fentnevezett jogi személyek nincsenek feljogosítva a tőke fogyasztására, hanem csak e tőkének az összes befolyással bíró viszonyokhoz képest esetről-esetre megállapítandó kamatajai élvezetére.

Miután pedig az erdőtőke talajból és élőfakészletből áll és e tőkének tartós kamatjait csak is a folytonosan pótolandó famennyiségnek tömege képezi: mulhatlanul szükséges a gazdaság oly berendezése, illetőleg ellenőrzése és szabadságának oly korlátozása, melynél fogva a tőke megtámadható, és a tartósan élvezendő kamat mennyisége pillanatnyi előnyök érdekében tulságosan emelhető ne legyen.

Az első czim harmadik fejezete (25—45. §.) az erdőrendészeti hatóságok és közegek számát, minőségét, működését és hatáskörét állapítja meg és ez intézkedések célja oda hatni, hogy az előbbi fejezetek határozatai úgy a hatóságok fokozatossága, valamint az egyes közegek részéről megkívánt szak-képzettség és egyéb minőségeik folytán is a hatóságok és közegek megfelelő száma és helyes felosztása mellett gyorsan, okoszerűen és igazságosan legyenek végrehajthatók.

Ezen szempontból és a törvény végrehajtásának pontosabb eszközlése érdekében mellözhetlenül szükségesnek nyilvánult a szakképzett kir. erdőfelügyelők alkalmazása azért, mert ezek hiánya esetében a törvény kitűzött céljának elérése s a közérdek kellő megóvása nem lehet biztosítva. A mi azok díjazását illeti, az, az államköltségek jelentékenyebb szaporítása nélkül, e jelen törvényjavaslat alapján, a különféle pénzbüntetések és elkobzott tárgyak után befolyt összegekben, illetőleg az erdei alapban remélhető, hogy fedezetét találandja. Ha azonban egyáltalában nem volna kivihető az, hogy úgy, miként Német- és Franciaországban tisztán állami közegek legyenek az erdőfelügyelők, ezen esetre azt volnék bátor indítványozni, hogy a felügyelők a megyék, illetőleg törvényhatóságok részéről lennének állandó tisztai minőségben alkalmazandók.

Az első czim negyedik fejezete (46—60. §.) az „erdőrendészeti áthágásokról“ vagyis azon cselekményekről s azok

büntetéseiről szól, melyeket az előbbi fejezetek intézkedései ellen maguk az erdőbirtokosok követhetnek el.

Alapelve a fejezetnek, az ily cselekményeket a reájuk mért és a cselekmény következményeivel lehetőleg arányos büntetés által részint megakadályozni, részint a megtörtént ily cselekmények káros következményeit lehető legczélszerűbben és lehető legrövidebb idő alatt ismét elenyésztetni.

Az erdei zárlat eszméjét a törvényjavaslatban mellőzendőnek találtam — főleg azon oknál fogva, mert:

a) az erdőbirtokos törvényellenes gazdálkodása, vagy pusztítása ellen, sokkal hatásosabb eszköznek tartom, a szigorú pénzbüntetések, legyenek az áthágást elkövetett erdőbirtokosok, magánosok, testületek, vagy más jogi személyek;

b) a birtokos erdejét rendszerint okszerűtlen nyereszkedési vágyból pusztítja — célja az, hogy a megengedettnél ideiglenesen nagyobb bevételeket zsaroljon ki erdejéből.

Ha meggyőződik arról, hogy a veszteség, melyet a reá szabandó birság által szenved, nagyobb lesz mint a haszon, melyet a pusztításból várhat — óvakodni fog a törvényellenes lépésektől.

c) a zárlat végre azon okból is mellőzendő volt, mert lehet eset, hogy az elpusztított erdő épen nem jövedelmez — s akkor a zártartás összes költségei az államot fognák terhelni.

Az első czim ötödik fejezete végül (61—68. §.) az „erdőrendészeti áthágásokra vonatkozó illetékességet és eljárást” tárgyalja, megállapítván az ezen áthágások megítélésére illetékes hatóságokat és azok eljárási módját; itt is az intézkedés czélszerűsége mellett még elérhető legnagyobb gyorsaság tartatván szem előtt.

A második czim az erdei kihágásokat tárgyalja három fejezetben, melyek elseje (69—89. §.) általános határozatokat tartalmaz, miglen a második fejezet „különös határozatok” czim

alatt: a) a lopásokra (90—99. §.); b) az erdei kártételekre (100—108. §.) és c) a veszélyes cselekményekre és mulasztásokra (109—116. §.), a harmadik végül (117—164. §.) a bíróságokra, az illetékességre és eljárásra vonatkozó intézkedéseket tartalmazza.

Ezen beosztás felvételénél, valamint abban, hogy az erdei kihágások specificációjának, büntetésének s az ide vonatkozó hatósági eljárás kijelölésének a jelen törvényjavaslatban általában helyet adtam — az országgyűlés jogügyi bizottsága már előző alkalommal elfogadott azon alapelv vezérelt, melyszerint a szorosan vett büntető-törvényben, hova elvontan véve a kihágások is tartoznának, nem lehetvén mindazon szabályokat, melyeknek megsértésére büntetés állapittatik meg — együvé foglalni, — de követve más országok példáját is — a kihágásokat külön törvénybe foglalandóknak indítványozta.

Hogy azonban a kihágások valamennyi neme ismét nem foglalható egy törvénybe, maga a törvényhozás is elismerte, midőn az ipar-törvény, az államjövedéki törvény és a vadász-törvényben az áthágások neveit elősorolván, azoknak mikénti büntetésére nézve külön intézkedett.

A jelen törvényjavaslat a fentebbiekhez hasonló speciális törvény levén, szükséges volt kijelölni azon cselekményeket vagy mulasztásokat, melyek erdei kihágásoknak tekintendők, nehogy azok hiányában a tett megbirálására hivatott közegek eljárásukban fennakadást szenvedjenek.

Ennek előrebocsátása után megemlítendők az ezen czim alá foglalt intézkedések megállapításánál irányadóul szolgált elvek, melyek alapján szükségesnek nyilvánult, hogy a károsító térítse meg az általa megrongált vagy eltulajdonított tárgy értékét, ha pedig a károsítás oly természetű, mely közvetve, illetőleg következményeiben az erdőnek kárt okozott, fizessen az erdőtulajdonosnak megfelelő értékű kártérítést s hogy eze-

ken kívül alkalmaztassék a pénzbüntetés vagy szükség szerint az elzárás.

Első- és főalapelv: hogy az erdőtulajdon ép úgy, mint minden más tulajdon, sérthetleppen tekintendő; s ennél fogva a kártevő a kártérítés kötelezettsége mellett megfelelő pénzbüntetéssel vagy elzárással is büntetendő.

Hogy ezen elv az erdőtvényben kivételkép és bizonyos fokig enyhébb mérvben alkalmaztatott: magyarázatát leli azon, a nép között eddigelé nagy részben elterjedett nézetben, mely szerint az erdő, úgy mint a legelő, Isten oly adományának tekintetett, melynek használatából bárkit is kizárni a legnagyobb igazságtalanság, másrészt pedig földműves népünknel azon, még mai nap is észlelhető téves meggyőződésben gyökeredzik, hogy pl.: egyes az erdőkből elidegenített tárgyak használhatlanul korhadnának, vagy vesznének el, ha az illető — a kihágást elkövetett egyén — azokat saját javára nem fordítaná.

Az új viszonyok megszokása, az erdőtulajdon végleges külön választása, de nevezetesen a józan népnevelés befolyása következtében e téren is tisztulni fognak a nézetek, és akkor lesz idején az erdei kihágásokat is kivétel nélkül az általános büntető-törvények teljes szigorával sujtani.

Ezen felfogásból indultam ki, midőn „erdei kihágások” gyanánt csupán a 30 frt érték, illetőleg kárösszeget fölül nem haladó büntetendő cselekményeket, és ezek közül is csak azokat vontam be a jelen törvény keretébe, melyek büntető jogi szempontból súlyosabb beszámítás alá nem esnek; különben is az imént megjelölt összeg levén azon határ, melyen belül legsűrűbben követtetnek el erdei kihágások, s melyeknek minél gyorsabb megtorlása a közérdekek tekintetéből különösen kívánatos.

A büntetések nemei, azoknak mérve, továbbá a kiszabott pénzbüntetésnek — behajthatlansága esetében — elzárási bün-

tetésre való átváltoztatása, lehetőleg az általános büntető-törvényben elfogadott elvek alapján állapították meg.

Második alapelve az e czimben foglalt intézkedéseknek az, hogy a kárttevő a károsítás tárgyalás képezett erdei terméknek ne csak közvetlen belső értékét térítse meg, de azon közvetett kárt is, mely az erdön, pl.: a talaj megkötésére szükséges tuskók és gyökerek irtása vagy kiásása, az alom elhordása, vagy a fák legalyazása folytán a fanövekedés csökkentése által stb. ejtetett.

Az egyes esetekben bekövetkezhető közvetett kár értékének megjelölése tapasztalati alapon számítottatott.

A közvetlen kár nagyságának igazságos megállapíthatása végett pedig az erdei termékek árjegyzéke az egyes törvényhatósági területeken minden három évben, vagy a szükség szerint rövidebb időközökben is (85. §.), az erre illetékes közigazgatási bizottság által, a ténylegesen fennálló értékek alapján fog megállapíttatni.

Az e czim alá sorolt intézkedések harmadik alapelve az: hogy az erdőkárosítások és lopások ellen az erdőt csak úgy lehet sikeresen megvédeni, ha az erdei kihágásokra kiszabott büntetések nem csak igazságosan szigorúak, de főleg, ha az ítélet a tettet gyorsan követi, és ha az egész teljességében a lehető leggyorsabban végre is hajtatik.

E czélt tartva szem előtt, a törvényjavaslat az erdei kihágások ügyében való bíráskodást a közigazgatási közegekre ruházta olykép, hogy elsőfoku bíróságnak a szolgabíró, illetőleg polgármester, második forumnak pedig a közigazgatási bizottság kebeléből alakítandó társas bíróság jelöltetett ki.

A másodfoku bíróságnak — törvényszabta hatáskörén való túllépése esetére, mintegy correctivum gyanánt felvétellett azon intézkedés, hogy a kir. ügyész, ki ezen bíróság ülésein hiva-

talból jelen van — az ügyet a Curia mint legfelsőbb ítélőszék elé felebbezheti.

Tíz forintig terjedő kártételek és lopások esetében — tekintettel a gyakorlati élet kívánalmaira, valamint az írásbeli munkák és költségek kevesbitése s a gazd. kezelőtisztek felesleges járkálásának elkerülése végett — szabadságot ad a törvény az erdőbirtokosnak, hogy a községi bíró biráskodását is igénybe vehesse.

Különös szigorral vannak megállapítva az erdőégek esetében történt mulasztások büntetései. Tanusítja ezt többi között a 110. §., mely az erdőégek alkalmával köteleességét nem a kellő pontossággal teljesítő közigazgatási hivatalnok ellen, a kiszabott pénzbüntetésen fölül, a fegyelmi vizsgálat elrendelését is megállapítja.

Ezen intézkedés felvételénél azon indok vezérelt, hogy a könnyen kiszámíthatlan károkat szülhető erdőégek körül az oltási mivelet megindítása és vezetésére hivatott közegek a kellő éberségre és pontosságra szoríttassanak.

Megemlítendő még az erdészeti jogbiztonság érdekében felvett azon rendelkezés is, (115. §.), mely szerint oly vidékekre nézve, hol a falopások rendkívüli nagy mértékben követtetnek el, a megyék és illetőleg a belügyministerium hatáskörében álland szabályzatot adni ki az iránt, hogy a lopás tárgyát képező faanyagok tulajdoni jogát az illető birlalók igazolni kötelesek legyenek. Ez intézkedés oly helyekre vagy vidékekre nézve, hol az erdőtulajdon megkárosítása rendkívüli mértékben nyilvánul, teljesen indokolt az erdőben lévő faanyagok megőrizhetésének nehézsége által és hazánkban különben sem új eljárás, mert eddig is több megyében szabályrendeleti uton gyakoroltatott, sőt a külföldi erdőrendőrség körében is találunk hasonló intézkedést. Ily törvényes intézkedésnek szükségét indokolja végre azon körülmény is, hogy ily megszorító

szabályok hozatalát erdőbirtokosok több esetben szorgalmazták a megyéknél, melyeknek elutasító határozatát azonban a ministerium azon okból nem módosíthatta, mivel erre a törvényben alapot nem talált.

A 125. §. az első foku bíróság körében teljesítendő jegyzőkönyvvezetést, a 126. §. pedig a mindkét foku bíróság tagjainak eskütételét szabályozza.

Itt czélszerűnek láttam a bagatell-ügyekről szóló törvény-cikk rendelkezéseit átültetni, mint mely rendelkezések a törvényhozási vitatkozást már meghaladott, alkalmas praecedens gyanánt tekinthetők.

A 137. §. a kihágások megtorlása iránt a károsított fél által teendő indítványt tárgyazza, s mint az elégtételt szorgalmazó eljárást nevezetesen megkönnyítő módozatot tartalmazza, azon rendelkezést, mely szerint az indítvány szóval is megtétethetik, s egy kárkimutatás több eset s személyre is kiterjedhet.

A 139. §. az erdőbirtokosok érdekében, kiknek sok esetben előnyére fog szolgálni, ha kisebb kártérítési összeg mellett a kihágás minél gyorsabban büntettetik meg, megengedi, hogy a kártérítési igények, az ítélet hozataláig az ezen törvényben megszabott határig (30, illetőleg 10 forint) leszállittasanak, még akkor is, ha a benyújtott kárjegyzékben nagyobb összegek iránt indítatik kereset.

A harmadik czim (165—177.) oly kopár területnek beerdősítésére vonatkozó intézkedéseket tartalmaz, melyeken hegyomlások, hó- vagy kőgörgetegek megakadályozása, szélvész és vizek rombolásának, valamint a futóhomok tovább terjedésének meggátlása végett a talaj megkötése közgazdászati szempontból szükséges.

A törvényjavaslat ide vonatkozó rendelkezései — a folyamatszabályozás és árvédelmi célokból kielégítő sikerrel fennálló

társulatok mintájára — *beerdősítési szövetkezetek* rendszerén alapulnak, mely rendszer, midőn egyrészt az állam anyagi erejét — a nemzetgazdaságilag oly nagy fontosságu célhoz viszonyítva, — csekély mérvben veszi igénybe, másrészt remélni engedi, hogy a gyakorlatban, ha eleinte, mint minden új intézmény, némi nehézségekkel is leendő kénytelen megküzdeni, — idővel mindjobban átszivárogván az illető körök józan érdekfelfogásába — hasznos gyümölcseit megfogja teremni.

Alapelvül e fejezetre nézve következők tekintettek:

1. a fentebb említett minőségű régibb kopároknak önjelétől való beerdősítésére a birtokos nem kényszeríthető minden körülmények között, mert az egész társadalom jólétére kiható intézkedések áldozataihoz a társadalom összes tagjai kötelesek járulni;

2. az előző pontban foglalt elvből folyólag méltányos, hogy az ily kopároknak egyes vagy társulás útján szövetkezett birtokosai az állam részéről ösztönzés, megfelelő segélyezés és nevezetesen a viszonyokhoz mért arányos idejű adómentesség útján buzdíttassanak, mert az ily erdősítés a közjólét érdekében is teljesített oly munka, mely tetemes tőkét vesz igénybe, jövedelmet azonban a teljes siker esetében is csak az évek rövidebb vagy hosszabb sora után szolgáltatathat;

3. a fentebb megjelölt területeknek kisajátítását és beerdősítését azon birtokos, a ki ezt maga eszközölni nem akarja — nem akadályozhatja, mert az általános jólét előmozdítását célzó és az egyesek érdekén felülemelkedő közérdekű intézkedések végrehajtását tűrni a társadalom minden egyes tagja köteles.

Az idevonatkozólag a törvényjajlatba felvett intézkedések különben, tekintettel az ország pénzügyi viszonyaira, lehetőleg szűk keretbe szoríttattak, s midőn egyrészt a törvény szerves kiegészítő részét képezik, másrészt köteles kiadásokat nem

foglalnak magukban, miután a törvényhozás tetszésétől függend, az államköltségvetés megállapítása alkalmával a fenforgó célra szolgálандó költségeket esetről-esetre megszavazni.

A negyedik czim (178—207. §.) az erdei termékek szállításáról szól, és azon elvekből indul ki:

a) hogy birtoka kihasználásától feltéve, hogy a rendőri tekintetben fennálló szabályok megtartatnak és az e kihasználás által másoknak okozandó károk az érdekllett által megtérítettnek — elzárni senkit sem lehet, annál kevésbé, miután különben az adott viszonyok között igen nagy terjedelmű erdők terményei nemcsak a magán-, de a közgazdaság kárára is ki lennének az értékesítés alól zárva; másrésről pedig, nemcsak a mindennapi élet s a gyakorlatban előfordult és az idevágó kérdések rendezetlensége következtében az egyes ministeriumoknál felhalmozott vitás ügyek elintézése, hanem az illető erdők adóterhe is egyaránt sürgösen követelik, hogy itt az állam minden oldalra lehetőleg méltányos rendelkezés szemmeltartása mellett közbevesse magát.

Az exclusiv jogi elméletből levezetett azon feltevés, hogy vízjogi törvény hiányában a vízjog körébe tartozható intézkedések ne lennének tehetők — alapos ellenoknak nem tekinthető, mert a később hozandó törvény mindig módosíthatja a megelőzőt, s így ha oly határozatok vétetnének is fel az erdő-törvénybe, melyek annak idején a vízjogi törvény által esetleg változtatandók lesznek, — ennek kimondása a hozandó új törvényben könnyen teljesíthető, addig pedig az államélet feladatából is folyólag mintegy modus vivendit kell nyújtani a fejlődő gazdasági élet jogos igényeinek méltányos kielégítésére;

b) hogy a víziutak használata más érdekeltek rovására feltétlen kizárólagos jogát senkinek sem képezheti;

c) hogy ott, a hol a víz mint közlekedési út valamennyi érdekelt összes igényeinek megfelelni nem képes, a használat

sorrendje és aránya, az előbb szerzett jogokra és a szállítandó tömeg értékére való tekintettel, állapittassék meg.

Ezen indokaikat jobbadán önmagukban rejtő irányelveknek felelnek meg a törvényjavaslat ide vonatkozó határozmányai, melyek közül, mint nagyobb fontossággal bírókat, a következőket különösen kiemelem.

181. §. Hajózható folyókon a tutajozás szabad, az usztatás ellenben tilos, nem hajózható folyókon pedig mindkét faszállítás mód csupán engedély mellett gyakorolható.

Ezen tétel felállításánál a vízjog körében általában elfogadott azon axioma vezérlett, hogy a minél tökéletesebb vizkihasználási módnak adassék elsőség, tehát ott, hol a tutajozás külön vízépitmények létesítése nélkül lehetséges, az usztatás teljesen kizárassék.

182. §. Az engedélyt a földmívelési minister a közlekedési miniszterrel egyetértőleg adja meg.

Szükséges volt a közlekedésügyi miniszternek a szállítási engedélynek megadására nézve kellő befolyást biztosítani, miután a vizen való szállítás kérdése szoros összefüggésben van az ezen ministerium körében tárgyalt víz-rendőri, szabályozási, vízépitményi stb. ügyekkel, s továbbá az ilyenmő kérdések megítélésénél fontos tényálladék felvételére és megállapítására első sorban a közlekedési ministeriumnak alárendelt közegek hivatvák.

187. §. A szállítandó tutajfák bélyeggel megjelölendők.

Ezen pont megállapítására azon indok vezetett, hogy több szállítói vállalat vagy kártételek eseteiben a tulajdon kérdése könnyebben és biztosabban legyen megoldható.

E mellet a vizen való szállításra vonatkozó rendelkezések lehetőleg összhangzásba hozattak a partbirtokosok és üzlet-tulajdonosok jogaival és érdekeivel, mindazonáltal nem volt elkerülhető azon szabály felvétele (200. §.), melyszerint a

malom- vagy egyéb vízi vállalatok tulajdonosai nem gátolhatják vízépitményeiknek, az usztatás érdekében szükséges átalakítását, esetleg üzletüknek bizonyos ideig való beszüntetését, az usztatók részéről fizetendő — hatóságilag meghatározott — kártalanítás mellett.

Ezen szabvány fölvétele okvetlenül szükséges volt, nehogy az usztatásnak közgazdászatiilag is fontos érdekei számos esetben egyes üzletemberek önkényétől tétessenek függővé.

E fejezetben egyszersmind a szállítási jog megszerzésére, annak gyakorlatára és a kártérítések meghatározására vonatkozó intézkedések is foglaltatnak; végül az összes illető intézkedések végrehajtásának módja és az e részt illetékes hatóságok, bíróságok és közegek állapittatnak meg.

Az ötödik czim (208—209. §.) az „országos erdei alap”-ról szól és azon elvből indul ki, hogy az állam által az erdőgazdaság emelésének előmozdítására első sorban legtermészetesebben azon pénzösszegek fordittassanak, melyek a tiltott cselekmények elkövetői által a jelen törvény alapján pénzbüntetések gyanánt fizettetnek.

A hatodik czim (210—213. §.) az „átmeneti intézkedéseket” tárgyalja, megszabván az időszakokat, melyekben e törvény egyes részei életbe lépnek, az eddigi törvények pedig véglegesen hatályon kívül helyeztetnek; megállapittatván egyszersmind, hogy a jelen törvény végrehajtásával a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi, továbbá az igazságügyi, belügyi, pénzügyi és közlekedésügyi ministerek bizatnak meg.

A fentebbieken körvonalozott elvek megállapításától s azok szigorú és erélyes végrehajtásától, meggyőződésem szerint, teljes joggal várhatni mindazon bajok orvoslását, melyek az erdőgazdaság terén ijesztő mérvben szaporodtak, terjedtek el s melynek aggasztó nyomai a földmivelésre nézve majdnem

teljesen értéktelenné vált, s az adóalapot tetemesen rövidítő vizmosásos és jobb esetben is silány legelőnél egyébre nem használható kopár területeken szemlélhetők.

Nemcsak a magánosok, nemcsak az erdőtulajdonosok érdekei várnak orvoslást, hanem a beterjesztett törvényjavaslat elfogadásával meg lesznek óva azon közérdekű célok is, melyeknek biztosítása és védelme az állam feladatait képezik.

Megnyugvással bocsátom ezen első, egy szerves egészet képező erdőtörvényjavaslatot a törvényhozás elé és remélve, hogy az abban letett elvek, melyeket hosszas tapasztalás, beható tanulmányozás és érett megfontolás állapított meg, az országgyűlés által is helyeseknek fognak felismertetni : ajánlom e törvényjavaslat elfogadását. *)

Budapesten, 1878-ik évi január-hó 12-én.

Trefort Ágoston, s. k.,

a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi
ministerium ideiglenes vezetésével megbízott
vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister.

Még egy szó az erdőőri szakiskolákról! **)

Megértük, hogy szaktestületek az erdőknek a természet nagyszerű háztartásában közreható szerepét oly parányi lép-
tőkre szállították le, hogy ennek kifolyásaként még a föltétlen
erdőtalajon álló erdők kiirtásához is hozzá nyulhatunk nyugodt

*) A tárgyúség kedvéért feljegyezzük ide, hogy a tisztelt képviselőház részére kinyomatott törvényjavaslat indoklásában a következő és a fentebbi szövegben általunk már kiigazított lényegesebb 3 sajtóhiba fordult elő: a jelen füzet 234. lapján felülről a 4-ik és 9-ik sorokban termőképesség helyett hibásan fatermőképesség állott, a 14-ik sorban pedig a „letaroltatik“ szó után hiányzottak ezen szavak: „vagy más mívelési ág útján való tartamos használatra alkalmas vagy“.

A szerkesztő.

**) Szerző ur határozottan kifejezett kívánatára e cikket minden legkisebb változtatás nélkül közöljük.

A szerk.

lélekkel; megértük azt, hogy erdészeink tulajdonképeni feladattól elvonatva, minden egyébbel foglalkoznak, csak az erdők ápolólagos kezelésével nem, — mert egy-egy 10 frtos gazdasági bértárgy elárverezése a vezető hivatalnak terhes, és ennek elmulasztása főben járó bűn, de a vágások kijelölése, szabályszerű letarolása, és felujításának elodázása a megközelíthetetlen szabályrendeletek §§-ai által ne nyulj hozzámnak is dekretálható! megértük azt is, hogy erdészeink még ügyvédek módjára minden erdőrendőri ügyben protestálni és allegálni fognak, és az erdőben a teljhatalmu nagyvezir az erdőőr lesz, és mindennek daczára — oh kaczaj! — nekünk erdőőri szakiskola nem kell!

Hogy sok minden úgy történt, a mint nem kellett volna, annak oka, fájdalom, hazánk közmivelődési és zilált anyagi viszonyaiban rejlik! De hogy az erdőőri szakiskolák felállításának kérdése a napirendről levétetett, annak első sorban okai a deczemberi közgyűlésen megjelent tisztelt szaktársak közönye, a mely megengedte azt, hogy egy ily fontos tárgy ugyszólván minden vita nélkül az igazgató választmány egyszerű határozatára — a deczemberi hidegbe kidobassék, és a jó Isten kegyelmére bizassék, hogy vagy végleg megfagyjon, vagy dermedjen meg annyira, hogy egy rossz kezelésben részesült elcsenevészedett tölgyes állab gyógymódjával a tövigeléssel (auf die Wurzel setzen) orvosoltassék; másodsorban pedig okai az erdőbirtokosok és a máma már nálunk is elég nagy erdészeti mivelt közönség, a mely ezen szerintem az erdők fentartására nézve — felette nagy érdekű kérdésben, absolute nem akart vagy nem tudott föllépni, és azt oly hévvel felkarolni, mint megérdemelte volna!

Hogy előttem a kérdés jobban kidomborodik, mint azok előtt, kik a tanult erdőőröket azért nem kívánják, mert eső-ernyővel és keztyűben fognak az erdőre járni, annak oka az,

mert nem messze van mögöttem azon időpont, midőn még én is erdészkedtem, és pedig oly különféle magán és kincstári viszonyok között, hogy kötelességemnek tartom a felszólalást, mind a magyar állam polyglot elemei összetartási érzetének emelése, mind pedig szakszempontról.

Azon időben, midőn még a növényóriások hazáját ex professo gyakrabban volt szerencsém üdvözölni és üde légkörét bájjérzettel élvezni, még az erdészek gazdasági teendőikkel nem voltak túlterhelve, és tulajdonképeni szolgálatuktól elterelve; akkoron még a pagonyok kiterjedése átlagban nem volt 16.000 kat. hold, és egy erdőhivatal kerületének beillő 78.000 kat. holdas pagonyok nem léteztek; ama — a mai időviszonyokhoz képest — minden tekintetben aranykornak mondható időszakban még az 1877. évi XXII. törvényczikk kifolyásakép a kisebb polgári peres ügyek, ideértve kivált a mezeti rendőri ügyek ellátását, — nem kívánták az erdészekre átruházni, és annak dacára voltak évenként teljes évszakok, a midőn az erdőt csak meszsiről, a vágást meg épen nem láthattam! pedig nagy az ön-érzetem, és öntudatom teljes arra nézve, hogy megtettem mindent, hogy a legszorgalmasabbak közé számíttassam.

Ha mindez megvan, a mi akkoron volt, hozzájárultak a fennebbi terhek, ezek meg még meg is szerzékeltek az 1873. évi II. törv.-czikkelylyel, melynél fogva egyenlő minősítvény mellett a kiszolgált altisztek bármiféle kincstári szolga és altiszti állomások elnyerésénél előnyben részesítendőek és kinevezendőek! És mi ennek a következménye? az, hogy az erdői szolgálatra oly egyének alkalmaztatnak, kik az erdőt csak hírből ismerik! És ezen lelkiismeretes, a törvényt tisztelő, azt szentnek tartó szakember nem segíthet, — mert hiába tény az: miszerint az altisztek általános képzettsége rendesen nagyobb a többi pályázókénál, a szakavatottság pedig, ha néha a többi olykor-olykor a munkás személyzetből kikerülő versenyzőknél.

meg is van, az rendesen egyoldalú s azon vidék viszonyaira szorítkozó, hol az illető nevedett, és így gyakran a kinevező bizottság kénytelen az állomást annak megszavazni, ki az erdő-
őri szolgálatához annyit ért, mint hajdu a harangöntéshez!

És ily módon bástyáztatik körül lassan az erdész oly véd-
személyzettel, a mely nem előszeretettel, de kenyérkeresetből, megélhetés végett lesz azzá, a mi! Az ilyen védszemélyzet
aztán akkor megy az erdőre, mikor az erdész sarkában van, miután pedig az ritkán lehet meg, ő is ritkán fordul meg az erdőn! az ilyen védszemélyzet még a mellett rendesen tévesen fogja fel minden intézkedését az erdésznek, miből zavar, ebből meg kár keletkezik az erdőbirtokos rovására!

Valjon ezen őszállapot fentartása üdvös-e most? midőn zilált pénzügyi viszonyaink folytán az értelmes kezelő személyzet létszámát akarva nem akarva kénytelenek vagyunk évről-
évre csökkenteni, s midőn az erdészek külteendői végrehajtásának oroszlány része az erdőörökre megy át! — bírálja meg a tisztelt szakközönség!

Az előadottakban sokan vonatkozást, és ezzel vádat kereshetnének az államerdészet ellen! Helyzetemben az ily föllépésnek csakugyan értelme nem lenne, és midőn én minden efféle feltevések ellen nyílt fővel tiltakoznám már eleve, egyszersmind ki kell jelentenem: miszerint szándékom nem egyéb, mint a közönyt felriasztva, az okszerű erdőgazdaságot sujtani készülő veszély elhárítására megtenni azt, mit a szakunk iránt elvállalt kötelesség reám ró! Ez pedig nemcsak a fentebbiekben előadottak kimondását követeli meg, de megkívánja azt is: miszerint minden szakember törhetlen erélylyel működjék közre hazafias lelkületű műszaki segédszemélyzet előteremtésére, és hasson oda, hogy az örökös tartományok szláv vidékeiről bejövő ugynevezett vadászok — kik különben rendesen az erdési teendőket is végzik — lassan ki legyenek küszöbölhetők, és

pedig nemcsak azért, mert a legnagyobb erdőbirtokok hazánk éjszaki és éjszak-keleti hegyes részein, tehát nem magyar ajku vidékein terülvén el, nem magyarosodhatnak el, e mellett meg nem ritkán magyar állam ellenes eszmék elhíntésétől sem óvakodnak, de különösebben azért, hogy a magyar erdőbirtosoknak alkalmat nyujtsunk e téren is magyar erők alkalmazására.

Én egy szuszra igen sok magyar közép és magas rendű erdőbirtokost, sőt tekintélyes közbirtokossági uradalmat is, a melynek horrendum dictu a magyar állam is részes birtokosa! tudnék megnevezni, a hol nemcsak az intéző és kezelő, de még a védszemélyzet is jó részben nemcsak idegen, de még elég intolerans is a til-túl található magyar kartárs ellen! És ha az illetőket kérdjük, hogy miért van mindez így és szabad-e azt így hagynunk? mindig egy a felelet, és az a következő: mert magyar nincs, vagy ha hébe-korban egy akad is, meg nem marad, a mennyiben a magyarnak derogál oly szolgáltatokat tenni, mint tesz a külföldi, de a legtöbbször erre nem is képes, nem levén a kívánt téren semmi avatottsága!

Tehát mi magunk belátjuk, tudjuk hogy nincs, és még sem akarunk e hiányon segíteni! Mi nem akarjuk hazánkfiak egy részének a tért megnyitni, és ez által kiszorítani azokat, kik saját hazájukban rendesen selejtességük miatt alkalmazást nem nyerhetvén, hozzánk jönnek kontárkodni és előttünk a tudós erdész szerepét játszani! Tisztelt közgyűlés nem tartja azt anomáliának, nem-e nevetségesnek?

Én ezt tisztelt közgyűlés nemcsak anomáliának és nevetségesnek, de bűnnek is tartom, és pedig azért, mert sok hazai tisztességes család jóra való sarjaitól megraboljuk a módot, az alkalmat arra nézve, hogy származásához mért illendő kenyérkeresetre szert tegyen; és ezzel számtalan nem magyar ajku vidéken meggátoljuk elég számos oly góczoknak létesülését, melyek, ha talán rendkívüli tevékenységet nem is tudnának

kifejteni, de legalább is biztos ellenőrei lennének a nem épen ritkán előforduló gonosz államellenes üzelmeknek, melynek nyomára csakis az olyanok jöhetnek könnyen és gyorsan, kik folytonosan a nép legalsó rétegével kénytelenek sokszor bizalmasan, sokszor szigorral érintkezni.

Avval vigasztal némely tisztelt tagtárs, hogy hiszen neveljen minden erdőbirtokos magának megfelelő erőket, mert mindenki legjobban tudja azt: mire van szüksége?! Szépen hangzó tanács, de teljesen értéktelen, mert hány olyan erdőbirtokos van, ki csak egy, legfeljebb két erdővédet tarthat? hány, kinek rögtön van szüksége? Nos mit tegyen az? Fogadja fel az első facirender Jégert? avagy, ha már nevelni kénytelen, megteheti-e ezt akként, mint ezt a korunk előhaladottságával napirenden lévő újítások megkívánják? Hiszen a fiatal erőket az idősebbeknek kell oktatniok, és kik ezek kisebb uradalmakban? Tisztelet a kivételeknek, de nem ritkán a Csaszlauban, Pilsenben kitanult Büksenspanner, vagy Jégerbursból fölcseperedett Förster, néha talán az Unterjéger vagy talán Stallmeisterből felrukkoltatott Forstmaister! vagy még többször — de már ez a haza szívében magyar ajku vidékeken — a jóakaratu gazdasági irtokból kikerült erdész! a ki ugyan általános miveltséggel a leggyakrabban bir ugyan, de aztán annál kevesebb szakismerettel.

Ha aztán az ilyen szolgálati viszonyok közé jutott selmeczi akademikusnak derogál az Oberjäger parancsára egy füzérkapát a szekérre felrakni, vagy vadorokkal csatát vívni! ki csodálkozik azon, ha búcsút vesz mielőbb a kapufélfától!

Ne higgye senki, hogy tuloztam: mert betudok mindent példákkal, megtörtént esetekkel igazolni. — Hogy némelyek kíváratára nem pellengéreztem, oka az: hogy a [pellengérezésnek nem mindég szoktak jó gyümölcsei lenni, — már pedig az én szándékom az, hogy segitsünk a fennebbieken vázolt őszállapotokon.

Hogy a bajokon, tisztelt közgyűlés, a hozott határozattal nem segítünk, az a napnál fényesebben kitűnik: „az erdőőri szakképzés tárgyában adandó véleményezésre, az országos erdészeti egyesület által — par excellence szakférfiakból álló — kiküldött bizottság 1877-iki november hó 27-ik napján tartott ülésének jegyzőkönyvéből! A hol a magyar erdészeti irodalom tekintélyei határozottan kimondják, hogy a házi kiképzetés sikerére „az ismert hazai viszonyok között nem is lehet számítani“.

Én a tisztelt közgyűlést, ha hatalmamban állana, felelősségre merném vonni azért, hogy a szaktekintélyek véleménye elvetésével, a jó részben műkedvelőkből álló igazgató-választmány javaslatát elfogadván, a bajok orvoslását ad graecas calendas elodázta! Habozás nélkül mondom még egyszer, hogy ad graecas calendas történt az elhalasztás, mert azon célzata a t. igazgató választmánynak: „hogy az illető erdőhivatalok mellé kellő szakerők adatván, ezekkel a szakképzés kivitelét teljesíttesse“ az állam, — okszerűen kivihetetlen!

Nyílt titok az és mindnyájan tudjuk, hogy különösebben az állami erdőhivatalok megfelelő munkaerő hiányában nyakig vannak mindenféle természetű hátralékokkal elárasztva, a mellett meg még a folyó teendő is annyi, hogy ha a tisztviselők a hivatalos órákon kívül nem dolgoznának, bizonytal egy szép reggelen csak arra ébrednének fel, hogy megfeneklett minden! Ily körülmények között tehát a netán egy személynyi pótlék azért, hogy az az erdőhivatal vezetése mellett a szakiskolát ellássa, — annyit jelent, mint az erdőhivatalok vállaira újabb — általuk el nem bírható — terheket rakni az okszerű erdőgazdaság vezetésének rovására, — jelenti továbbá azt: hogy a mai korszellemmel sehogy össze nem egyeztethető csudákat — már ne is várjunk — de egyenesen követeljük! Mert ugy-e bár tisztelt szakközönség, közöttünk alig akad olyan

egyén, ki képes lenne elhinni azt, hogy mind annak oktatására egy tanár elegendő legyen, a mit az érintett kiküldött bizottság véleménye tartalmaz — pedig mindaz mellőzhetlenül szükséges. E szerint tehát legalább két szakerővel kell az erdőhivatal személyzetét megpótolni, és a mennyiben ezek közül legalább az egyiknek kell szükségkép „kellő szakerőnek” lennie, — föltehető, hogy az a mellékjárományokkal együtt legalább 1500 frtot fog kívánni évi fizetéskép, és ha ezt nem adnák meg, megfogják látni: hogy „kellő szakerő” nem akad, — levén a főerdészek, sőt sokszor az első oszt. erdészeknek is ekkora járományuk. Már most e mellé még egy szerényebb szakerő, erdőgyakornok képében fog adatni, a ki, ha a javából lesz, még is csak megfogja kívánni az I. osztálylyal egybekötött 550 frtot. És ekkép kerülne az erdőhivatalok utján az erdőőri szakoktatás erdőhivatalonként 2050 frtba!

A t. igazgató válaszmány határozata azon föltevésre jogosít azonban, hogy ilyen szakoktatást legalább két erdőhivatalnál óhajtana rendszeresíteni, — mert ha nem így lenne, akkor nem „illető erdőhivatalok”, de „erdőhivatalról” emlékeznék meg. A használt többes szám tehát legalább azon következtetés levonására hatalmaz föl, hogy minden körülmények között legalább két erdőhivatalnál kívántatik ilyen szakoktatás létesíttetni, és így ezen tanmód fog a magyar államnak 4100 frtjába kerülni vagyis 600 frttal többbe, mint egy a kiküldött szakbizottság által tervezett erdőőri szakiskola.

Erre joggal kérdelem: vajon érdemes-e eme létrehivandó, a boldog szülők szerepét játszó erdőhivataloknak sok vajudást szerző korcsszülött végett, a szakbizottság egyedül alaposnak és helyesnek elismert véleményét elvetni? Bizonylyal nem, — hanem igenis emelt süveggel fogadta volna mindenki a t. igazgató válaszmány és közgyűlés olyatén határozatát, melynél fogva az állam mai pénzvviszonyaihoz mérten, csak egy

erdőőri szakiskola lett volna felállítandó, és esetleg valamelyik alvidéki gazdasági tanintézetnél egy erdészeti tanári állomás rendszeresítendő, a melynek feladata az lett volna, hogy a különben is előadatni szokott erdészeti alapvonalak mellett, az erdőőri szakiskolában a szakismereteket tradálhatta volna, — a segédtantárgyakat ellenben a feles számmal lévő többi tanerő vehette volna át!

Ezen utóbbi kíváнатom azonban elmaradhat, mert hisz a felállítandó egy intézetnek bizonynyal lehet széles e hazában oly helyet kiszemelni, — a hol a homokos talaj beerdősítésén kívül mindent, sőt kis költséggel még ezt is meg lehet látni és tanulmányozni.

No de ugy látszik, hogy ez alkalommal a tisztelt igazgató választmány azt tűzte feladatává, hogy a mi nincs és multhatlanul szükséges, annak nem épen szükséges voltát bizonyítsa be; a mi pedig megvan és többé nem szükséges, — létesítse! Legalább ilyes valamit gyanittat, az igen tisztelt igazoló választmány határozatának következő szakasza: „valamint javaslatot adni az erdőőri szakvizsgák minimumát összeállítva, magában foglaló tankönyv és általában a tanításnál vezérfonalul használható könyvek iránt is.“ — Nem oly régen volt, midőn a szakirodalom Bedő Albert „Erdőőr“ című a műszaki segédszemélyzet részére kiadott pályanyertes művét tapsviharral fogadta, nem oly régen volt, midőn ezen művel majdnem egyidejűleg Fekete és Illés „közerdész“ Lázár I. „Erdészeti kézikönyve“, korábban pedig Beivinkler „Erdőgazda“ című és mind a műszaki segédszemélyzetnek szóló művei megjelentek, — és ime ma már azokat talán el akar-nók vetni, és azok elvetésével egy oly mondva készülendő művet forgalomba hozni, a mely az erdőöröknek szükséges minimál ismereteket kívánja csak tárgyalni! Ha csakugyan ezt szándékolja az idéztem szakasz, ennek célját én véges el-

mém-mel sehogy sem tudnám felfogni, lehet hogy azért bizonyos czimeket megérdemlek; de nem tehetek róla, én a mai viszonyok között oly erdőöröket kívánnék nevelni, a kik a kisebb erdőbirtokosok igényeit is kielégítsék, ez esetben pedig legalább is azt kell tudniok, a mi az „Erdőörben“ és illetőleg a vele azonos jelzettem művekben foglaltatik. És én hiszem, hogy mindazokkal, kik velem egyetértenek, egyetemlegesen kimondhatom azt: miszerint egy oly újabb műnek — mely az erdőöröknek szükséges minimál ismereteket foglalja magában — értelme nem lenne, és a reá fordított munka és pénz kidobott költség volna; mert ha a felsorolt művek meghaladják azon ismereteket, a melyekkel az erdőöröknek birniok kell, hagyják ki a feleslegeseeknek tartott fejezeteket, és szorítkozzanak a legszükségesebbekre az előadásoknál; de miután az alsóbb rendű egyéneken is meg van a tudásvágy, és a tanulók között rendesen különféle szorgalmu és tehetségű fiatal emberek vannak; hagyják meg tankönyvül az „Erdőört“, hisz ennek me Hercule! csak jó és semmi esetre sem lehet rossz következménye.

De bocsánat tisztelt szaktársak, talán türelmüket hosszabban is vettem igénybe, mint szabad lett volna! ezért még csak azt engedjék meg, hogy röviden elmondjam a tisztelt közgyűlés határozatával szemben azt, a mit én óhajtanék. — Ez igen szerény és viszonyainkhoz mért kívánság — és kivethető, — legalább én annak tartom! — és ez nem kevesebb lenne, mint az; hogy:

állíttassék egy erdőőri szakiskola — a kiküldött szakbizottság véleménye alapján — az országnak oly pontján fel, a melynek erdőgazdasági viszonyai oly tágkörűek, hogy a tanulók szemléleti és gyakorlati uton is megfelelő ismeretekhez juthassanak.

Miután az igazgató választmány az erdőhivatalok mellé

adandó kellő szakerők — tehát az államerdészeti tiszti létszám emelése által reményli az erdőörök szakoktatását létesíteni, kéressék meg a magas kormány, hogy a rendszeresíteni kívánandó állomásokkal egybekötendő évi járandóságokat kegyeskedjék a felállítandó szakiskola javára az országos erdészeti egyesületnek kiszolgáltatni;

kéressenek fel a nagyobb erdőbirtokosok és az erdőtisztek, hogy 3—10 frtnyi évenkénti pártoló díjjal járuljanak a feltartási költségekhez;

a magas kormány által nyújtandó segély, és a magán adományok összegének a szükségletből leendő levonása után felmaradó hiány végre fedeztessék az „Országos Erdészeti Egyesület” pénztára által. Miután az Egyesület tőkevagyonára ma már 68.000 frt, — és az egyesület érdekei körül e tekintetben is halhatatlan érdemeket szerzett egyesületi titkár buzgalmától még folytonos gyarapodást kétségtelenül várhatunk, ezen végeredményeiben kiváló hasznot hozandó áldozatot, az Országos Erdészeti Egyesületről méltán megkívánhatjuk, és annál is inkább, miután a megkívántató összeg alig fogja az 1500—2000 frtot meghaladni.

Az erdőőri szakiskolának ugy szellemi, mint anyagi ügyei tartozzanak az „Országos Erdészeti Egyesület” jogköréhez.

A mi végül a szükséges épületet illeti, erre nézve aggodalom ne legyen, — a tanintézet bizonyosan csak kincstári területen létesíthető, lévén itt a legkiterjedtebb kezelés és legokoszerűbb gazdálkodás, — ott pedig a 2—3 szobára szoritkozó szükséglet könnyen kikerül.

Hogy az ige testté váljon, — sok tekintetben a jövő közgyűlésen teendő föllépésünktől függ, — hiszem, hogy miután alkotmányos országban élünk, a többség jogérvényes határozatot hozhat, és az egyesület vagyonát üdvös célra fordíthatja.

Föl tehát tisztelt szaktársak és a jövő közgyűlés tárgy-

sorozatába kérjük az „erdőőri szakoktatás“ fontos kérdésének ujjolagos megvitatását is fölvetetni, — és ezzel juttassuk diadalra erdőbirtokosaink egyik nem kevésbé fontos érdekét. — Ezért a gonosz rágalom sem vádolhat rossz szándék- vagy önös czélzattal, mert hisz nem magunknak, de kenyéradó erdőbirtokosainknak akarunk jót, kizárólag csak azok érdekében agitálunk! Reméljük hát, hogy: „A leányzó nem halt meg, csak alszik!“

Ruttner Antal.

Egyesületi közlemények.

(Az Országos Erdészeti-Egyesület 1877. évi márczius-hó 15-kén tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve.)

Jelen voltak: Wagner Károly első alelnök; báró Podmaniczky Géza másodalelnök; gróf Degenfeld Lajos, Hóman Bálint, Máday Izidor, Szabó Adolf választmányi tagok és Bedő Albert, az egyesület titkára.

I. Első alelnök ur az ülést megnyitván, a választmány tudomására hozza, hogy elnök ő excja országos ügyekben Bécsben lévén, a mai ülésben részt nem vehet, mire felhívja a titkárt, a pénztári tudósítás előterjesztésére és a múlt ülés óta történt egyesületi ügyek bejelentésére.

A titkár a következő pénztári tudósítást terjeszti elő:

Az egyesület f. évi összes bevétele a mai napig tett összesen 4493 frt 83 krt, míg a kiadások összege 3540 frt 01 kr, mihez képest a készpénz készlet 953 frt 82 kr, melyből 700 frt az egyesült budapesti fővárosi takarékpénztárnál van elhelyezve. A mai napig befolyt összes bevételből befizetett alapítványi tőke 132 frt 87 kr, a Deák F. alapítványt illető összeg pedig 195 frt; míg a kiadások összegéből 2560 frt 22 kr oly összeg, mely az aranyjáradék-kölcsön kifizetésére fordítva tőkésített.

A mult ülés óta történetekről a következők jelentetnek:

1. A szörmés vadnak Magyarországból Németországba való akadálytalan kivitele tárgyában a földmívelési ministeriumhoz tett egyleti előterjesztésre a nevezett ministerium f. évi 1631. szám alatt azt válaszolja, hogy a szükséges lépést azonnal megtette, s ennek eredményéül másolatban közli a német külügyi hivatalnak f. é. január 8-án kelt és a berlini osztrák-magyar ügyvivőhöz gróf Wolkensteinhoz intézett válaszát, melyszerint a be- és átviteli tilalom a kérődzőkhöz tartozó szarvas és őzvadra áll, s ez a fennálló törvényen alapul, míg ellenben a nyulvad bevitele ellen akadály nem forog fenn.

2. A m. k. belügyministerium f. évi 4735. számú leiratával gróf Pálffy Mór földbirtokosnak és érdektársainak az erdők által viselendő községi pótdadó ügyében előterjesztett kérelmét küldötte le véleményadás végett; melyre az egyesület részéről azon válasz terjesztetett fel, hogy a kérelem teljesen méltányos és jogosult, s hogy az országgyűlési tárgyalás alatt álló erdőtörvényjavaslat a kívánt értelemben szükséges orvoslást tartalmazza, miután annak 16. §-ába felvétellett az 1876. évi V. t.-cz. 33. §-án alapuló azon intézkedés, hogy a rendszeres gazdasági terv szerint kezelt erdők, úgy mint a puszták és havasok, az egyenes adók fele részének arányában viseljék a községi pótdadót.

3. Az erdőőri szakvizsgáknak mely helyeken leendő megtartása ügyében a földmívelési ministeriumhoz intézett előterjesztésben kijelöltettek azon városok, melyekben a mult évi közgyűlés határozata értelmében erdőőri szakvizsgák lennének tartandók.

Az igazgató válaszmány a bemutatott pénztári jelentést, valamint a fennebb megjelölt leiratot és intézkedéseket tudomásul veszi és helyesléssel fogadja.

II. A titkár előadja, hogy elnök ő excja az egyesü-

let értékpapirjainak és nagyobb összegű készpénz készletének állandóan biztosabb elhelyezése végett kívánatosnak ismerné, hogy ezen vagyonértékek, úgy mint ezt más közczélú egylet is teszi, a magyar földhitelintézetnél helyezettnek el, míg az erről szóló s a földhitelintézetnél kiállítandott átvételi okmány az egyleti pénztár kincsiókjába őriztetnék; továbbá, hogy e tárgyban az egyesület részéről az értékek mily feltétel mellett leendő elfogadása iránt a nevezett intézethez kérés is intéztetett, melyre a földhitelintézet folyó évi februárhó 12-én 1621. sz. a. kelt levelében következőket válaszolja:

Az Országos Erdészeti Egyesület tekintetes elnökségének helyben. Hozzánk intézett 132. számú becses sorait vévén, van szerencsénk válaszolni, hogy a tisztelt egyesület értékpapirjait őrizetbe venni készek vagyunk. Az őriztetésért ezen értékpapírok után évenként $10\frac{0}{00}$ dijt számítunk, kivéven intézetünk által kibocsájtott értékpapírok után, melyeket díjmentesen tartjuk letétben. A koronként lejáráó és lementszendő szelvényekért járó összeg után kivétel nélkül $1\frac{0}{8}$ jutalékkal terhelendjük a tisztelt egyesület számára nyitandó folyószámadást.

Az ezen számadás szerinti egyesületi követelést a jelenlegi pénzviszonyok mellett, további intézkedésig $4\frac{0}{0}$ -tel kamatoztatandjuk. — Kitünő tisztelettel: magyar földhitel intézet.

Lukács. Trebitsch.

Az igazgató választmány készséggel járul ahoz, hogy az egylet értékpapirjai és tőkésitendő készpénze a földhitelintézet közölt feltételei mellett, nevezett intézetnél helyezettessenek el, s egyszersmind megbizza az elnököt és titkárt a szükséges intézkedések teljesítésével.

III. A titkár előterjeszti azon bizottság jelentését, mely Fekete Lajos erdőakadémiai tanár urnak „Erdély erdőtenyészeti viszonyainak tanulmányozása és leírására“ vonatkozó tervezete feletti véleményadásra volt kiküldve s mely iránt a

bizottság azon nézetben van, hogy a kérdésben forgó munkálat teljesítése kívánatos; czélszerűnek tartaná egyébiránt azt, hogy ez nemcsak az ország egyik részére nézve hajtassék végre, hanem általában egész Magyarországra nézve; minthogy azonban az egyesület jelenlegi anyagi ereje sem az egész országra sem az erdélyi részre vonatkozó leiratás költségét nem lenne képes viselni, ennélfogva a munkát függőben hagyandónak véli mindaddig: míg az egyesület anyagi ereje az azzal járó költségeket képes leendő fedezni.

A válaszmány a kérdésben forgó erdőtenyészeteti tanulmányozást és leírást az egész országra nézve tartja fogantatandónak, a munkálat végrehajtását azonban függőben hagyandónak tartja addig: míg az egyesület anyagi ereje a szükséges költségek fedezésére képes leendő.

IV. A titkár előterjeszti az 1877. évi számadásokat, melyek átvizsgálására Szabó Adolf, Balás Vincze és Székely Mihály tagtársak kéretnek fel.

V. A Deák Ferencz alapítvány állásáról a titkár jelenti, hogy ezen alapítványra a folyamatban lévő önkéntes adományok útján eddigelé 1494 frt 65 kr készpénz, 1 darab 100 forintos földhitelintézeti záloglevél és 1 darab 100 forintos Pesti-Lloyd részletkötvény folyt be s hogy ezenkívül az egyesület által eddig tőkésített összegből 6300 forintnyi földhitelintézeti záloglevél vásároltatott s kéri a válaszmányt, hogy az egyleti alapszabályok 72. §-a értelmében állapítaná meg azon összeget, mely a múlt évi pénztári maradékból ezen alapítványhoz lenne csatolandó.

Az igazgató válaszmány a múlt évi pénztári maradékból 500 forintot tart a Deák Ferencz alaphoz csatolandónak, továbbá kimondja, hogy az alap jelenlegi készpénze egy részéért az egyleti alaptőke 21.000 forintnyi $5\frac{1}{2}\%$ -os földhitelintézeti zálogle-

veleiből a tőzsdei árfolyamon való átszámítás mellett, folyó évi május 1-én az alapnak adassék át 1000 frt záloglevél, hogy így az alaptőkének kerekszámban 20.000 frt $5\frac{1}{2}\%$ -os záloglevele maradjon, s hogy a további készpénzen szintén a Deák Ferencz alap számára $5\frac{1}{2}\%$ -os földhitelintézeti záloglevelek vásároltassanak, míg az egyleti alaptőke készpénzéből az aranyjáradék-kölcsönre még szükséges kiadás fedezése és 200 forint szőlődezsma váltsági kötvény vásárlása után 5% -os földhitelintézeti záloglevelek lesznek vásárlandók.

VI. A titkár jelenti, hogy újabban is találkozott néhány oly alapító tag, ki az alapítvány kamatját többszörös felszólításra és utánvét útján sem fizette ki.

Az igazgató választmány az 1877. évi február hó 4-én tartott választmányi ülés jegyzőkönyve IV. pontjában foglalt határozattal egyértelműleg a késedelmes fizetőknél künn lévő tőkéknek közjegyzői uton való felmondására s a tőkének és eddig lejárt kamatoknak behajtása iránti intézkedésre az elnökséget kéri fel.

VII. Az egyesület kebelébe a következő új tagok vétetnek fel: a) alapítók: Szilágy József ő excja aranyjáradékban tett 200 frt alapítvánnyal, Inkey István, földbirtokos, kötvényben tett 200 frt alapítvánnyal, ajánlja az elnök; báró Radvánszky Géza 200 frt alapítvánnyal kötvényben, ajánlja Podmaniczky alelnök; továbbá ugyancsak kötvényekben tett alapítványokkal Sztokosza Géza, tanársegéd, 160 frttal, Kaas Ede, erdőszámvivő, 160 frttal, ajánlja Rochlitz Pál; Krausz Gyula, m. kir. erdőgyakornok, 160 frttal, ajánlja Kovácsics Ede; Sztanik Károly, h. tanársegéd, 160 frttal, Tölgy Vilmos, m. kir. erdőgyakornok, 160 frttal, ajánlja Kovács Géza; Hammer Károly, erdőszámvivő, 150 frttal, ajánlja Weisz Ferencz; Bibél János, fakereskedő, 200 frttal, Nagy Gyula, erdőszámvivő, 160 frttal, Mandelik Dániel, erdőmester,

160 frttal és Szkokán István, m. kir. erdész, 200 frttal, ajánlja a titkár;

b) rendes tagok: Golmécz István, urad. erdész, Nemes Gyula, közalap. erdőgyakornok, Ritter Károly, erdőtiszt, Hüttner Márton, Janthó Dániel és Dezső Zsigmond, m. kir. erdőgyakornokok és Gracheg Gyula urad. erdőmester, ajánlja a titkár; Petrus József, erdőbíró, ajánlja Petrus Márton; gróf Zamoysky József, földbirtokos, ajánlja Simonek János; Tauber Henrik, fakereskedő, ajánlja Stanislaw Simon; János János, m. kir. erdész, ajánlja Ruttner Antal; Leber József, fővadász, ajánlja Szabó Adolf.

VIII. Tudomásul vétetik, hogy régebbi alapítványait kiegészítették: Széchenyi Pál gróf 60 frttal készpénzben és Nagy György 60 frtról szóló kötvénnyel; továbbá hogy alapítványaik törlesztésére fizettek: Früstök István 20 frtot, Illés Nándor 12 frt 87 krt, Helm Gyula 20 frtot és Tomcsányi Gyula 20 frtot.

IX. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Szabó Adolf és Hóman Bálint tagtársak kéretnek fel. — K. m. f.

Hitelesítésül:

Szabó Adolf,

választmányi tag.

Hóman Bálint,

választmányi tag.

Wagner Károly,

alelnök.

Bedő Albert,

titkár.

Az 1877-iki vadász-idény eredménye a gödöllői királyi uradalom erdősegeiben.

A mult évi szárazság mellett és az itteni sovány homokos talajon gyéren termett eleség daczára, a gödöllői híres agancsárok kifejlődése kielégítőnek mondható, sőt az 1877-ik évi legmagasabb udvari vadászatok eredménye még kedvezőbb

lehetett volna, ha történetesen az eisenerczyi udvari vadászatok miatt az itteni cserkészlet az idény javában félbe nem szakítottatik.

Erdőségeink ez idényben az első szarvasbögéstől szeptember 8-án viszhangzottak, az üzekedés, koronként szünetelve, október végéig tartott, tehát a múlt évihez képest korábban végződött, s mintha bérceink e nemes lakói a bekövetkező tartós zordon telet állati ösztönükkel megérezték volna, erősebb agancsáraink téli állásaikat már jókor felkeresték.

A szarvas-cserkészlet 1877. évi szeptember 12-én vette kezdetét és a vadászati törvények pontos betartása mellett, október 14-én fejeztetett be; mely idő után a cserkészlet szarvastehenekre, felváltva a hajtó- és falkavadászatokkal, deczember végéig tartott. E vadászatokban részt vettek:

Ő felsége legkegyelmesebb királyunk, Rudolf koronaherczeg, Ő cs. kir. fensége Ferdinand toskánai nagyherczeg, Lajos bajor kir. herczeg ő fensége, Hohenlohe herczeg, gróf Bombell udvarmester, báró Mondell tábornok, gróf Larisch, báró Wersebee, Widerhoffer udvari tanácsos, dr. Achenthaler udvari orvos.

Az 1877-iki gödöllői udvari vadászatok eredménye következő volt: a babathi pagonyban: 19 erős-, 2 közép- és 3 csapos agancsár, 26 tehén, 4 üsző, 4 borju, 2 őzbak 38 nyul, 15 róka; az issaszeghi (Szt.-Király) pagonyban: 20 erős-, 2 közép- és 2 csapos agancsár, 42 tehén, 3 üsző 1 borju, 177 nyul, 6 sas, 5 róka; a valkói pagonyban: 13 erős-, 3 közép- és 1 csapos agancsár, 18 tehén, 2 üsző, 2 borju, 1 őzbak, 33 nyul, 12 róka; a mácsai pagonyban: 3 erős agancsár, 2 tehén, 1 vaddisznó; a sziget-monostori pagonyban: 246 nyul, 181 fáczán, 62 fogoly, 5 róka; összesen 55 erős-, 7 közép- és 6 csapos agancsár, 88 tehén, 9 üsző, 7 borju, 1 vaddisznó, 3 őzbak, 494 nyul, 181 fáczán, 62 fogoly, 6

sas, 27 róka. Az elejtett agancsárok közül a valkói pagonyban 1877-ik év október 2-án Lajos bajor királyi herceg ő fensége által elejtett 18 águ jeles agancsár az első helyet foglalta el, és nem csekély fáradságba került, e jeles vadat fegyver elé hozni, minthogy ő fensége, mielőtt e vadhoz lőtávolba érni lehetett, két óra hosszat kénytelen volt a szentpálhegyi letarolt vágástéren, egy csekély vizmosásban megla pulva a gyönyörű vadat szemelött tartva várakozni; már majdnem besötétedett, midőn a fővad a hegygerinczen átvonult és így a cserkészzet folytatását lehetségessé tette, végre Ő fensége mintegy 120 méterre közeledett, a fegyver eldőrdült és az agancsár vállap lövést jelezve, betegen levánszorgott s az abroncsos nevű erdőrészt sűrűségében megpihent, hol ötöt a beállott sötétség miatt követni nem lehetett. A másnapi szorgalmas keresés is hasztalan volt, és csak október 6-án sikerült Huber valkói m. k. főerdész kitűnő vérebének a megsebesült vadat kinyomozni és rövid hajtás után kegyelmi lövésre keríteni. E gyönyörű fővadnak szabályos agancsai a koronán egy virágtartó alaku üreget képeztek és az egyes agancsok 89 centiméter magasságban 112 centiméternyi szélességben terpeszkedtek szét.

Páratlan eredménynek nevezhető e vadászati idényben azon hat darab kőszáli sas, mely Rudolf trónörökös ő cs. és kir. fensége által a szent-királyi pagonyban berendezett, családokkal, nagy óvatossággal ellátott leskunyhóban elejtetett és ő fenségének orvmadarakból álló gyűjteményét lényegesen szaporította. E fárasztó és legnagyobb kitartást igénylő vadászatókat ő cs. és kir. fensége különös előszeretettel gyakorolja, és hogy ezen Magyarhonban élvezett nemes vadászatról állandó emlék maradjon, ő fensége legmagasabb kívánata folytán Paulsinger Ferencz müncheni híres állatfestő is e vadászati kirándulásokon részt vett és a megnevezett kunyhóban elrejtve, a

magas légkörök királyának érkezését bevárta, így 1877-iki november 28-án sikerült Pausinger jelenlétében egy gyönyörű sast földre teríteni, és azon jelenet, midőn a nemes madár a biztos lövés által találtatván, végső küzdelmében a csel fába kapaszkodva lefelé hull, a jeles festő által egy igen sikerült festményben megörökítettett. Ugyanazon vadászati idény eredményéhez még egy hím daru számítandó, mely szinte a gödöllői vidéken ő cs. és kir. fensége által ejtetett el.

A lefolyt télen, mely bérceinket 1877-ik évi december 13-ától 1878. évi február 22-ig 50—60 cent. vastag hóréteggel befödte, nagy vadjaink sok nyomor és pusztulásnak lettek volna kitéve, ha a gödöllői cs. kir. udvari vadászati hivatal a megrendelt szorgalmas etetések által a bajon lényegesen nem segített volna, és így biztosan remélhető, hogy a jövő idény vadállományában is a gödöllői híres agancsárok meglehetősen számban lesznek képviselve.

Gödöllő, 1878. február hóban.

Kallina Károly,
m. k. erdőmester.

Vadászati viszonyok a munkácsi és szentmiklósi uradalmakban.

Az „Erdészeti Lapok“ III. füzetében megjelent vadászati szemlét érdeklő olvasván, ez arra ösztönzött, hogy a hazánk észak-keleti szélén fekvő s a gróf Schönborn-Buckheim Ervin tulajdonához tartozó nagyterjedelmű munkácsi és szentmiklósi uradalmak területén divó vadászati viszonyokat némileg megismertessem a lapok tisztelt olvasóival, megjegyezvén mindenekelőtt, hogy a vadászat ez uradalmakban szigorú rendszerességgel gyakoroltatik s hogy ennek, valamint a vadászati törvény kiméretlen megtartásának köszönhetni, miszerint a vadállomány évről-évre emelkedik s hogy

az utas immár gyakran a Munkáctól kezdődő s a Tiszáig lenyúló síkságon fekvő erdőségek közt, mint például a Munkáctól Beregszász felé vezető népes országuton, látható ezeket megjelelni, melyek békésen bámulnak az elrobogó kocsira, tudván, hogy a véstől biztosak. Itt a vadsertések, nyulak s róák is gyakoriak s a vadászoknak biztos élvezetet nyújtanak.

Igaz, hogy a ragadozó állatok, különösen a farkasok nagy pusztítói a hasznos vadaknak, ezekre azonban gyakran történnek hajtóvadászatok s irtások, aminthogy méreggel is erőiesen pusztíttatnak.

Az uradalmi igazgatósághoz mult évben beterjesztett jelentés szerint, kinyomoztatott a szentmiklósi kastélyban székelő uradalmi fővadászmesteri hivatal által, hogy az 1876-ki télen a farkasok által 17 szarvas, 19 őz és 7 vadsertés öletett meg; ellenben ugyanakkor megmérgezett lóhulla által kiirtott 1 nagy medve, 11 farkas, 24 róka és 1 vadmacska. Ugyanezen jelentés szerint tapasztaltatott tett nyomozások folytán, hogy az uradalom területén, jelesül a vicsai völgyben a szolyvai havasok alatt a máramarosi határig jelentkezett 184, a Vicsa és Latorcza folyó közti területen 170, a Latorczától a polenai (galicziai) országutig 140, Polenától az ungi határig 60, Szinyák körül 80 s a Nagy-Gyilhegy táján 54 s így összesen 694 szarvas, mely állomány azóta kétségtelesen megszaporodott.

Mellékesen megérintem itt tájékozással, hogy a nevezett uradalmakhoz tartozó erdőterület összesen 203,685.¹⁴ katastrális holdból áll, ebből esik a sík tájra, nevezetesen a beregújfalvi, isnyései és nagyberecskai három erdészeti kerületre 23,499.¹⁵ holdnyi lombos erdő, leginkább tölgy- és bükkvegyületű, az előhegyekre 7,349.¹² hold, végre a hegységre 122,839.¹⁴ hold, a tiszta fenyves 718.⁶¹ hold, fenyves és lombvegyületű 12,203.⁰², elpusztult 34,098.²⁹ s legelőterületű

2,977.⁸¹ hold. E termennyiségből azonban egy rész a még nem szabályozott számos volt jobbágyközségekre esend. *)

Hogy ily nagy terjedelmű s helyenként rengeteg őserdőkben a vadnak szaporodnia kell, természetes, de kívánatos is, mennyiben a távolabb fekvő és sokhelyt megközelíthetlen területeken a faállománynak s erdőségnek most még alig vehetni egyéb hasznát.

Érdekes azon kimutatás, mely az uradalmi területen az 1865—1875-ki tíz évi időközben elejtett vadak számáról szól. E szerint lövetett a hasznos vadból 80 szarvas, 2 suta, 6 borju, 50 vadkan, 34 vaddisznó, 54 süldő, 169 őzbak, 755 nyul, 20 nyirfajd, 881 császármadár, összesen 2051 darab; a kártékony vadból pedig 88 medve, 69 farkas, 17 hiuz, 580 róka, 26 vadmacska, 31 nyest, 26 görény, 10 borz és 5 vidra, összesen 852 darab, együttesen 2913.

A mult 1877. év folyamában elejtetett: 33 szarvas, 1 suta, 1 üsző, összesen 35; 10 nagy vadkan, 6 kocza, 3 süldő, összesen 19; őzbak 26, nyul 127, császármadár 71, erdei szalonka 24, nyirfajd 1, vadkacsa 3, farkas 9, medve 3, hiuz 2, róka 82, görény 2, nyest 8, vadmacska 3 és vidra 1, tehát összesen 416 darab.

Az elejtett szarvasok kora, súlya és agancsa iránt mult évi októberben volt szerencsém kimerítő közleményt tennem, ugyszintén az érdekes vadászati kirándulásokon részt vett uri vadászok felől; itt most tehát csak azt jegyzem még meg, hogy az elejtett vadak egy részben helyben, legnagyobb részt azonban a budapesti piacon keltek el, még pedig akként, hogy egy darab szarvas átlag 42 frt 45 kron adatott el, míg

*) Ez erdőségből a zsdénovai erdészeti területet Zichy Béla és Nádasdy Ferencz grófok bérelvén, működésök eredménye e jelentésbe nem foglaltatott.

a vadsertés átlag 34 frt 35 kron, az őz darabja 7 frt 3 kron s a nyul Munkácson 70 kron adatott el.

Érdekes állatok a hiuzok, melyek itt leginkább a galicziai határ felé eső havasok alatti rengeteg erdőkben tartózkodnak; a mult évben elejtett két szép példány teljesen hasonlított a fiatal tigrishez, s mennyiben terjedelmes alkotásuknál fogva testi erejüket csak vérengző természetük mulja felül, e ragadozó macskafaj csakugyan félelmes ellensége lehet a hasznos vadnak. Az általam tavaly megszemlélt hiuzok egyike az orrhegytől mérve farka végéig 1.3 méter hosszú s törzse 0.6 m. körfogatu volt, a másik pedig 1.1 méter hosszú és 0.4 körfogatu. Tigrisszerűen sikozott, lágy finomságu szőrméjük Bécsbe küldetett.

Szabadjon még egy sajátyszerű tárgyról tennem említést. E télen a beregújfalvi erdőségben egy körülbelöl négy éves vadkan lövetett, melynek koponyáján különös jelenség tünt fel. Ugyanis ez állatnak alsó állkapcsa mintegy a fogsorainak közepe táján, alkalmasint viaskodás következtében, egyszer teljesen két felé volt törve, mely törés csak gyengén forrt össze, a mint a forradás körül fenmaradt $\frac{1}{3}$ cm. mély bevájás mutatta s így a vadkan állkapcsának e részét aligha használhatta keményebb tárgyak őrlésére. Mindamellett az állat jó husban volt.

Lehoczky Tivadar.

A f a p i a c z r ó l.

B u d a p e s t, április-hó, 4-én.

A politikai helyzet még mindig egész lényegében uralja a fapiacot, s bizvást elmondhatni, hogy alig van áru, melyet sulyosabb függésben tartana, mint a fát. Az idő ugyan nyakunkra jött s a szállításoknak már kezdődni kell. A vizállá-

sok eléggé alkalmasak s az anyagoknak a főbb áruhelyekre való leszállíthatására kedvező viszonyok állanak, csakhogy az eladás lehetősége még mindig nem jött azon kedvezőbb fordulatra, melyet naponként várunk. A tölgyfa-anyagok keresettsége ez áru ritkább és becsesebb voltának megfelel s úgy sejthető, hogy ez évben hátrálást nem szenved. A fenyők béke esetén idehaza a várt jó aratással szintén keletnek fognak örvéndeni, sőt ez áruból igen nagy contingenst kellend már most és még a jövő években is a szomszédunkban ujon alakuló s kétségkívül sokat is építendő keleti tartományokba szállítani, mely anyagokhoz az erdélyi részekben lévő erdők is nem csekély mértékben járulhatnak. A szállítás az aldunára már kezdetét vette s ha a temesvár-orsovai vasut forgalma a jövő hónapban megnyílt, akkor a tudomásunk szerint Temesvárt felhalmozódott nagyobb készletek szintén utjokat lelik.

Az egyes piacok ártételei általában aként állván, mint mult füzetekben jeleztük, ezuttal csupán a Tisza mentére irányadó befolyással bíró boesközi és bustyaházai piacokon fenálló árakat közöljük, melyekről még azt jegyezhetjük fel, hogy azok a mult évi árakhoz képest a deszkánál 3—15⁰/₀-al és a szálfánál 5—24⁰/₀-al magasabban állván, a következőleg jegyeztetnek:

Bocskón vagy Bustyaházán. Egy köbméter

lucz- vagy jegenyefenyő szálfá	3.5—6.3	frt.
Egy köbméter lucz- vagy jegenyefenyő rönkö	4.7—6.0	"
" " " " " hidgerenda	18.0—33.0	"
" " " " " fűrészáru	9.10—15	"
" " " " " lécz	8.20—8.6	"
" " " " " fűrészelt		
épületfa	11.4—15.7	"
Egy darab lucz- vagy jegenyefenyő 9.5 méter hosszu szarufa	83	krajczár.

Ezer darab fenyő szőlőkaró 1.₅—2 méter
hosszu 3.₅—4.₅ frt.

E piaczkokat illetőleg idejegyezzük még, hogy a fűrészáruknak eddig a kincstári raktárban szokásban volt 3 osztályba való választékolása megszűnt s most már csak jó és selejtes választékok vannak, mely utóbbiba a hiányos, nagyon repedt, törött vagy részben-törött áruk soroztatnak, melyek aztán időről időre nyilvános árverés útján értékesíttetnek.

A külföldi faüzlet helyzete annyiban változott javulóra, mennyiben Franciaországban általánosan fokozott fogyasztásról és emelkedő árakról tudósítanak, úgy a fenyőt, mint a tölgyfát illetőleg, mely utóbbiból a száraz deszkák és padlószelvények (Frieze) Párisban épen nagyon keresettek, míg Bordeauxban a dongák ára is javult. Ez azonban nem pótolja azon veszteséget, mely Németország felől sujt a vasuti díjtételek emelése által s mely, miként a „Neue Freie Presse“ márczius 31-ki száma írja, nem kevésbé hatalmas ember kezének, mint épen Bismarck herczegének műve, ki a kezében lévő vasuti politika útján a nyerstermények bevitelének akadályozása által a belföldi anyagok termelését kívánja emelni s mely ellen a nevezett lap is lándzsát tör.

Bedő Albert.

Különfélek.

Az erdőtvörvényjavaslat a képviselőház által küldött bizottság tárgyalásán átment s Károlyi Tibor gróf, kit a bizottság a törvényjavaslat előadójává is megválasztott, a bizottság jelentését a háznak mult hó 30-án mutatta be. Feljegyezzük még, hogy noha a törvényjavaslat tárgyalására a ház folyó évi január 12-én tartott ülésében egy külön e célra választott bizottság kiküldését tartotta szükségesnek, mégis midőn e bizottság jelentése előterjesztetett, mindamellett, hogy a törvényjavaslat sürgősségét évek óta hangoztatták, sőt

Irányi képviselő ur a márczius 18-ki ülésben a bizottsági jelentés előterjesztését is megsürgette, vita merülhetett föl a felett, hogy a törvényjavaslat tárgyalás végett utasíttassék-e az osztályokhoz vagy ne? a mint ezt Báró Simonyi Lajos és Madarász József képviselő urak kívánták, de a melynek Trefort minister ur igen helyesen ellent mondott. Erre felállás utján szavazás történvén, a kormány javaslata mellett szavazott 104 képviselő, ellene azaz az osztályokhoz való utasítás mellett 95 s így a többség 9 volt.

Ugyancsak elhatároztatott ez ülésben, hogy a bizottság jelentése kinyomatik és szétosztatik. Reméljük, hogy a tárgyalásokra is sor kerülend. A képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat szövegén az erdőügyi bizottság által tett módosításokat lapunk jövő füzetében fogjuk közölni.

A krónika kedvéért s a háznak a földmivelésügy és az erdészeti iránti élénk érdekeltségének igazolásául feljegyezzük még, hogy kevéssel az erdőtörvényjavaslatra történt szavazás előtt, midőn a 80 milliónyi bankadósság ügyében volt névszerinti szavazás, 298 képviselő szavazott, míg az erdőtörvényjavaslatra néhány percz mulva történt szavazásnál, noha tudva volt, hogy ezen kérdés is eldöntés alá kerül, már csak 199 képviselő volt jelen, tehát 1 hiányával épen 100 ember gondolta azt, hogy végezzék ez ügyet mások úgy a mint akarják. Az ilyen képviselőknek kívánnók, hogy majd a választásoknál az erdészek se emlékezzenek meg róluk; pedig ne feledjék el a közömbös honatyák, hogy az erdészek igen sok esetben a választók nagy contingensével tudnak birni s a választás sikerére lényeges befolyást képesek gyakorolni!

Legfelső kegyelem. Ő cs. és apost. kir. Felsége folyó évi február hó 16-án Bécsben kelt legfelső elhatározásával a m. kir. pénzügyminister ur előterjesztésére legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy mindazon tisztviselőknek, kik az államerdészethnél az 1850. év után erdészjelölti minőségben szolgálatot tettek, az e minőségben töltött szolgálati idejük a nyugdíjba beszámíttassék.

Változások az erdészeti szolgálat körében. A vallás- és közoktatási minister Simenszky Kálmán vesz-

prémi püspöki erdőmestert somlyóvásárhelyi és Novák József jerszei közalapítványi erdészt sellyei közalapítványi kerületi erdőmesterekké és Akantisz Rezső znyovárallyai közalap. erdészt ugyanezen állomásra uradalmi erdőmesterré nevezte ki.

Halálozás. Gracheg Gyula, Batthyáni Gusztáv herceg uradalmi erdőmestere, okleveles erdőmérnök és az Országos Erdészeti Egyesület rendes tagja meghalt. A boldogult a tehetségesebb fiatal szakerők egyike volt, ki erdészetünknek még hasznos szolgálatokat tehetett vala, ha szívszélhűdésnek áldozatul nem esik. Béke hamvaira!

Adakozzunk az Országos Erdészeti-Egyesület által az erdészeti magyar irodalom céljaira létesített DEÁK FERENCZ alapítvány számára.

A mult füzetünkben közlött kimutatás óta a következő adakozások történtek:

Degenfeld Imre gróf adott	200	frtot.
Hóman Bálint, tiszttartó	5	"
Degenfeld Lajos gróf	5	"
Thomesz Gyula, m. kir. erdőgyakornok	1	"
Galántha Ödön, lelkész	1	"
Dr. Fischl József, kincstári orvos	1	"
Nyirák Ede, m. kir. számtiszt	1	"
Hentes Gábor, m. kir. számtiszt	0.5	"
Kollmann József, m. kir. számtiszt	0.5	"
Fritz Pál, m. kir. főmérnök	1	"
Prugberger József, m. kir. min. tanácsos	5	"
Ráth Ferencz, m. kir. bányatanácsos	1	"
Hitter Győző m. kir. bányatanácsos	1	"
Mjázovszky Károly, m. kir. erdőtitkár	2	"
Kádár János, m. kir. pénztárnok	1	"
Szontagh Gusztáv, m. kir. erdész	1	"
Michlbach János, m. kir. erdész	1	"

Steinhausz József, m. kir. erdész . . .	1	frt.
Kellner Valér, m. kir. erdőmester . . .	2	"
Belházy Emil, m. kir. erdőrendező . . .	4	"
Berghold Károly, körerdész . . .	2	"
Pscherer Miklós, m. kir. min. fogalmazó . . .	2	"

Az „Erd. Lapok“ mult évi VIII., IX., X., XI. és XII. füzetében s a folyó évi I., II. és III. füzetben közölt adományokkal együtt befolyt készpénzben összesen . . . 1733 frt 65 kr.

Magyar földhitelintézeti záloglevélben . . . 100 frt.

A „Pesti-Lloyd“ részletkötvényében . . . 100 frt.

A Deák Ferencz irodalmi alapítványra a gyűjtések továbbra is nyitva maradnak és nyitva lesznek mindaddig, míg egyesületünk közlönyében jelenthetjük, hogy az e célra szükségelt 10.000 frt magyar földhitelintézeti záloglevél együtt van.

Hazafiui bizalommal kérjük tehát mindazokat, kik ez alap nagy horderejét méltányolni tudják s üdvös célját támogatni óhajtják, sziveskedjenek adományaikat postautalvány útján az egyesület pénztárának küldeni, mert bizony igaz marad az, mit e részben lapunk mult füzetében irtunk, hogy „nemcsak szakunk érdekének tett üdvös szolgálat, de tiszteletre méltó dolog is, azon társaság köréhez csatlakozni, mely az európai erdőgazdaság jelen korának egyik állandóan legszebb emlékét állítja fel!“ Utódaink pedig a honfui érzés hálájával fogják tiszteletben tartani az egyleti emlékkönyvben vagy e lapok hasábjain átöröklött azon neveket, melyek tulajdonosai a magyar erdészeti irodalom biztos jövőjének alkatói voltak.

Bedő Albert.

Pénztári tudósítás.

Miután az „Országos Erdészeti Egyesület“ pénztára részére teljesített fizetések nyilvános nyugtázása részint a célból is történik, hogy az, a ki az egyesület pénztára részére a megelőző hónapban fizetést teljesített, meggyőződést szerezhessen arról, hogy az általa lefizetett pénzösszeg valósággal

beérkezett-e a pénztárhoz vagy nem: tisztelettel felkérletnek mindazok, kik befizetéseiket saját nevökne pontosan nyugtázva netalán nem találják, sziveskedjenek a szükséges felszólalást azonnal megtenni, hogy a postán vagy a pénztárnál esetleg felmerülhetett tévedés helyrehozása kellő időben foganatosítható legyen.

Egyuttal van szerencsénk a tisztelt tagokat arról is értesíteni, hogy az egyleti alapszabályok 10. §-ának 7. pontja értelmében az alapító tagok részéről az alapítványi kamat és esedékes lapdíj, a rendes tagok részéről a tagdíj az egylet pénztárába minden év első negyedének végéig postautalvány vagy bérmentesített pénzes levél által befizetendő; mihez képest sziveskedjenek azok, kik ezen fizetéssel még hátralékban vannak, az esedékessé vált összeget az egyesület pénztárához czimezve, késedelmezés nélkül beküldeni.

Budapest, 1878. ápril 3-án.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztára.

Az Országos Erdészeti-Egyesület pénztáránál teljesített befizetések.

(1878. márczius-hóban.)

Epstein Lajos, fakereskedő 20 frt; Simenszky Kálmán, közalap. erdőmester 8 frt; Hirsch István, m. kir. minis. fogalmazó 8 frt; Masztics Gusztáv, m. kir. erdész 8 frt; Schuszter Oszkár, m. kir. erdőgyakornok 4 frt; Hideghéthy Antal 5 frt; Matuskovics Béla, m. kir. erdész 3 frt 20 kr; Warsilek Vilmos 8 frt; id. Csaszkcóczy Mihály, m. kir. erdőmester 8 frt; Tóth Gyula, m. kir. kataszteri erdőbecslő 8 frt; Ó-budai m. kir. jószágigazgatóság 136 frt; Kellner Valér, m. kir. erdőmester 8 frt; Steinhauz József, m. kir. erdész 5 frt; Koch Ede 8 frt; Alberth József 8 frt; Papi Balogh Péter 10 frt; Lengyel Károly, nyug. urad. felügyelő 8 frt; Rákosy József, m. kir. erdész 8 frt; gróf Báltthyáni Ödön, földbirtokos 5 frt; Bárány Dénes, földbirtokos 4 frt; Krivácsy Elek, m. kir. főerdész 8 frt; Petzrik Antal, erdész 8 frt; Götz Károly,

erdész 8 frt; Országos statisztikai hivatal 8 frt; Besztercebányai m. kir. erdőhivatal 64 frt; Thomesz Gyula, m. kir. erdőgyakornok 8 frt; Nagybányai főerdőhivatal 64 frt; Zsarnóczai m. kir. erdőhivatal 64 frt; Hóman Bálint, tiszttartó 8 frt; Degenfeld Lajos gróf, 10 frt; báró Wodiáner Albert 10 frt; Bréznóbányai m. kir. erdőhivatal 56 frt; Kőrmöczbányai m. kir. erdőhivatal 24 frt; Eichmüller Ágoston, urad. főerdész 8 frt; Schuller Dániel, fakereskedő 8 frt; Znióváraltjai közalap. tisztség 6 frt; Liptó-ujvári m. kir. erdőhivatal 80 frt; Böhm Ferencz, urad. erdőmester 8 frt; Petruss József, erdőbíró 8 frt; Böhm György, erdőbíró 8 frt; Zombori m. kir. jószágigazgatóság 56 frt; Degenfeld Imre gróf 100 frt; Ungvári főerdőhivatal 13 frt 20 kr; Szomolnoki m. kir. erdőhivatal 56 frt; Hrebenda Pál, főerdész 10 frt; Ghyczy Kálmán, a képviselőház elnöke 5 frt; gróf Boleza István, földbirtokos 10 frt; Beiwinkler Károly, erdőmérnök 7 frt 50 kr; báró Lipthay Béla, képviselő 5 frt; Kende Kanut, képviselő 5 frt; Hajós József, kir. tanácsos 5 frt; Rékási m. kir. erdőrendezőség 8 frt; Szantner Gyula, urad. erdész 8 frt; Cornidesz György 5 frt; Belházy Emil, m. kir. erdőrendező 18 frt; Lónyay Gábor, földbirtokos 10 frt; Ivánka Imre, vasuti vezérigazgató 5 frt; báró Simonyi Lajos, képviselő 10 frt; gróf Batthyáni Elemér, földbirtokos 10 frt; gróf Andrássy Aladár 10 frt; Ó-budai kor. urad. számtartóság 11 frt 20 kr; gróf Festetich Pál, földbirtokos 10 frt; Fehértemplomi m. kir. erdőhivatal 7 frt 20 kr; Gracheg Gyula, urad. erdőmester 8 frt; Berzeviczy Egyed, földbirtokos 8 frt; Niehold János, erdész 8 frt; Skvór Ignác, m. kir. erdész 8 frt; Rosenkopf Jenő, m. kir. erdőgyakornok 8 frt 16 kr; Sébor Károly, urad. főerdész 8 frt 16 kr; Klein D. 9 frt 40 kr; Huszár István, földbirtokos 10 frt; Berghold Károly, körerdesz 8 frt; Trnovszky Márk, m. kir. erdész 8 frt; Fritz Pál, m. kir. főmérnök 8 frt; Magyar-óvári főhercegi urad. számtartóság 105 frt; Doroszlói m. kir. erdőhivatal 8 frt.